Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Байгуулагдаа 1921 оной 21-һээ гарана. | № (17 (18040) | 1989 оной январиин 20, пятница | Сэн 3 мүн.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой комиссида

ба хайр шулуу байра дээрэнь олзоборилхо худэлмэри эмхидхэжэ шадаха байгаа, тэд заримдаа республикын Госстройн хүтэлбэрилэгшэдтэй үгэ-эз ойлголсоногүй. Иимэрхүү таарахагүй баримтануудта худэлмэриин суглаан дээрэ шанга сэгнэлтэ үгтөө.

Эдэ үдэрнүүдтэ Арменидэ элшэ хүсэн тухай онсо хөөрэлдөөн болоно. Газарай худэлэлгын хойшолонгуудые усадхаха түрүүшын шатада энэ һалбариин худэлмэрилэгшэд ехэ харюусалгатайгаар, шадамар бэрхээр худэлһэн байна. Ленинакан, Кировакан, Спитак хоримтай. Мүнөө тэдэнэр нютагтаа хэрэгтэй болоод байн

Газарай худэлэлгэнөө хохидоһон районуудай промышленна предприятинуудые һэргээлгэ ба барилга тухай Армениин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Л. Г. Саакянай, мүэлүүрые хамгаалгын, худалдаа-майманай, ажаһуудалай хэрэгтэй пэмжэ хангалгын, коммунальнэ ажахын, городой транспортын арадай гэгээрэлэй ба буса объектнүүдэй худэлмэриин һэргээхэ тухай Армениин ССР-эй Госпланай Түрүүлэгшэ М. Л. Мкртчянай мэдээсэлнүүд хараажа үзэгдэһэн байна. Олонилгын һанамжа хүсэлэнгүүдые хараада абажа, республикадаа промышленна үйлэдбэриин байгууламжые зарим тэды хэ-билгалгатай холбоотой асуудалнуудые союзна-республиканска министерствэнүүд хараажа үзэнэ гэжэ тэмдэглэгдэ. Шэнээр баригдаһан завод бүхэнэй дэргэдэ арадай хэрэглэлэмжын эд бараа үйлэдбэрилгэ цех байгуулха тухай дурадхал дэмжэгдээ. Шэнэ технологидо, агаарай дайдые бузарлахагүй үйлэдбэри хүргөөлгэдэ онсо анхарал хандуулагдана гэжэ комиссиин гэшүүд тэмдэглээ. Газарай худэлхэдэ жагүй болоһон хүнүүдые тэрэгээр хангалгые түргэдхэхэ хэрэгтэй.

Заседаниин дүнгүүдые соолсолдоо, комиссиин гэшүүдэ ябаһан хото городуудта ажабайдал һэргэжэ эхилээ гэ Н. И. Рыжков тэмдэглэбэ. Тэбшье, зүблөөн дээрэ хэлэгдэһэн шалгагануудаар һэргэгын худэлмэри мүнөө дээрэ ааляар ябуулагдана. Проектнэ документаци үгэлгэ ба барилгада газарай участогуудыг таһалалга бүхы юумые һаруулна. Шэнжэлэн бэдэрэлгы карта зохеолгын худэлмэри түргэдхэхэ зорилго Армениин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, зохихо эмхи зургаануудта урда табигдаа. Бэшээр һаа, газарай худэлһэн районуудта бисад республикануудһаа барилгашад ба мэргэжэлтэдэй ерэгые һаатуулха болоно. КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гостоонууд соо хараалагдаһан барилгонууд болзор соогоо бэлүүлэгдэхэ аэргэтэй.

Хабарай болоходо, хохидһон районуудтахи санитарнэ-эпидемиологическа байдалаа муудахагүйн тула һэргылэмжэ ашаг үрэтэй хэмжээ ябуулгануудые үнэргэгэхэ шухала гэ-элүүрые хамгаалгын зургануудай анхарал хандуулагдаһа байгаа.

Комиссиин худэлмэриг КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Н. Н. Слюньков, Армениин Компартиин ЦК-гай нэгдэхи секретарь С. Г. Арутюнян, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор Ю. П. Баталин болон Л. А. Воронин гэгшэд хабаадаба.

* * *

Ереванай үрэнэй университедэй дэргэдэ байгуулагдаһан научно-үйлэдбэриин «Лазернаятехника» нэгэдэлээр Н. И. Рыжков, Н. Н. Слюньков гэгшэ январиин 18-да ябаһан байн. Лазерна шэнэ хэрэгсэл тухэ рэлгэнүүдые зохёожо бүтээгэ ба хэрэглэдэг коллективаа ажол ябуулгатай тэдэнэр тэ-нилсаа. Предприятиин цехүүдтэ гранадай кристаллнууд үгуулагдадаг, гэрэлэй техник бүтээжэ туршадаг. Хэрэгсэл тохэрэлгэнүүдые байгуулжа хэрэглэхэ хүрэтэр теоретическэ шэнжэлэлгэ хэдэг. Иимэрхэ предприятинуудай ехэ бүлһайн байһаниинь хөөрэлдөнүүдэй үедэ тэмдэглэгдэ.

* * *

Н. И. Рыжков, Н. Н. Слюньков гэгшэдэй Армениһээ мо, доходонь, «Эвартноц» аэропорт дээрэ Армениин Компартиин ЦК-гай нэгдэхи секретарь С. Г. Арутюнян, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. С. Маркарьян гэгшэд үдэшэһэн байна.

Энэл үдэртөө Н. И. Рыжков, Н. Н. Слюньков гэгшэд Москвагаа бусажа ерээ.

(ТАСС).

ГОЛ ХАРАА ШЭГЛЭЛ САСУУЛЖА ҮЗЭХЭ

Январиин 17-ной үдэшэ орой Ереванда Н. И. Рыжковой түрүүлэгэ доро КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой комиссиин зүблөөн болоо гэжэ мэдээсэгдээ һэн. Аюул усалай болоһон нютагуудта газарай худэлэлгын хойшолонгуудые усадхаха шэнэ шата эхилээ. Хэрбээ үнэрөөшэ жэлэй үйдхар гашуудалта декабрь һарада хүнүүдэй ами наһа абарха тухай хөөрэлдөөнэй болоо һаа, мүнөө эндэхи нютагуудай ажал ябуулгые гүйсэд һэргээхэ зорилго зүблэхэ зүйлдэ табигдана. Бүхы республикануудһаа ерэһэн шэнжэлэн бэдэрэгшэдэй, проект зохёогшодой, баригашадай олон тоото отрядууд барилгын худэлмэри эхилжэ байнхай.

Эндэхи нютагуудай социально-экономическа хүсэ шадалые һэргээхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ехэ хэмжээнэй шидхэбэринүүдые бэелүүлгые хангаха талаар хэдэ хэдэн программа зохёёжо дүүргэһэн олохон министерствэнүүдэй, мүн хэдэн зуугаад мэргэжэлтэдэй хүсэлэл ороллогоор энэ худэлмэри хангагдаа гээшэ.

Газарай худэлэлгын хойшолонгуудые усадхалгада хабаадажа байһан бүхы министерствэнүүд болон албан зургааануудай хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатай комиссиин түрүүшын үргэн заседани эгсэ һарын саада тээ үнгэргэгдөө һэн. Тиихэдэ һандаралда ороһон хото городууд болон һуурин тосхонуудые һэргээхэ удаан болзорой программа зохёогдожо эхилһэн байгаа. Мүнөө тэдэзгээрнь тодорхой шидхэбэринүүд өбтажа, баригашадай хэхэ худэлмэри тодорхойлогдоо. Зал соо диаграммануд, планшедүүд, таблицануд дэлгээгдэзэ.

Хамтаруулһан бүлэгүүдэй хүтэлбэрилэгшэд элидхэхэдэ, хүдэлжэ байгаа һэгэдэлнүүдэй гансашье тоодо бэшэ, харин шанарта, ажал худэлмэриие таарууга ябуулха асуудалда гол анхаралаа хандуулаа. Аюул усалай болоһон нютагуудта ямар хүсэнүүд элсүүлэгдээб гэжэ СССР-эй Госстройн түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Л. А. Бибин хэлэжэ үгөө. Хоёр жэл соо 200 мянган хүнэй ажаһууха шэнэ хото барихын тула электронно диспетчер заабол хэрэгтэй гэжэ тэрэ хэлээ. Кироваканда украин барилгашад дүрбэн гэрэй һуури табиһан аад, һаатаад байна. Бусад хото городуудтахи, тосхонуудтахи худэлмэриие газарай худэлэлгые шалгаха ба шэнжэлэн бэдэрхэ туршалганууда һаатуулаа һаань, эндэ шэнэ барилганууда газарай участок таһалха «саарһануудые» бэлдэлгэ удааранхай.

Худэлмэридэ үшөө юун һаад болоноб? Олохон министерствэнүүд нютагай материалнуудые, тобшолон хэлэбэл, элһэ тонуудые элшэ хүсөөр хангалга һэргээгдэнхэй. Энэнь барилгын худэлмэри үргэнөөр ябуулха арга олгоно.

Арменийн АЭС-эй энергоблогуудые зогсоохо тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолтой дашарамдуулан, элшэ хүсөөр хангалгада, тэрэ тоодо Армениин хойто хубидахи нютагуудые элшэ хүсөөр хангалгада тохёолдоһоор хүлеэгдэһэн бэрхэшээлнүүдые дабаха талаар абтажа байһан хэмжээнүүд тухай СССР-эй элшэ хүсэнэй ба электрификациин министрэй нэгэдэхи орлогшо С. И. Садовский хөөрэжэ үгэбэ. Разданай ГРЭС ехэ ашаа даажа абаха болоно. Заһабариие болзорһоонь урид дүүргэһэнэй һүүлээр январиин 25-һаа 200 мянган киловатт хүсэтэй дүрбэдэхи энергоблок дахин худэлжэ эхилхэ байна.

Хохидолдо ороһон районуудтахи худеэгэй һуури тосхонуудые ба агропромышленна комплексын үйлэдбэриин объектнүүдые һэргээхэ худэлмэриин ябаса, хабарай худэлмэридэ тосхонуудай хэр бэлэх байһаниинь зүблөөн дээрэ эрилтэ ехэтэйгээр шэнжэлэгдэ. СССР-эй Госагропромой түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй министр Е. И. Сиженко энэ асуудалаар мэдээсэл хэ.

Россин ба бусад союзна республикануудай бүхы областнуудһаа һайн дураараа ерэһэн хэдэн зуугаад худэлмэришэдые нэгэдүүлһэн агропромой отрядуудхохидоһон тосхонуудай ажабайдалые гуримшуулхын, малай үбэлжэлгэ эмхидхэхын, хабарай тарилгада бэлдэхын тула ехэ юумэ хэнэ. Хэрэгһээ гараһан уһалуурнин түхеэрэлгэнүүд, гэр байра, үйлэдбэриин объектнүүд һэргээгдэжэ эхилээ гээд СССР-эй мелиорациин ба уһанай ажахын министр Н. Ф. Васильев мэдээсэбэ. Гэбэшье, энэ худэлмэриин эршэ мүнөөдэрэй эрилтэнүүдтэ хүрэнэгүй .Тосхонуудтахи ажабайдал һанаа ехээр зобооно.

Һандарһан барилганууда ба бетон хэрэгсэл зүйлнүүдэй үлөөдэһэнөө хахалөлгын газар сэбэрлэхэ асуудал шангаар табигдана. 2 мянганһаа дээшэ гектар газар тэдэнь эзэлэнхэй. Хахалалгын газар сэбэрлэхэ хойшолуулашагүй хэмжээнүүдые абаха гээд комисси эрилтэ табяа.

Нютагай кадрнуудые һэргээлгын худэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулха хэрэгтэй гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдэһэн байна. Армениин хойто нютагуудтахи ажал хэжэ шадаха хүн зоной 17 процентынь гол түлэб шулуушад, харгышад, бусад мэргэжэлтэд республикын арадай ажахыда худэлдэгүй, харин жэл бүри ондоо тээшэ ошожо ажалладаг гуримтай. Мүнөө тэдэнэр нютагтаа хэрэгтэй болоод байн

Газарай худэлэлгэнөө хохидоһон районуудай промышленна предприятинуудые һэргээлгэ ба барилга тухай Армениин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Л. Г. Саакянай, мүэлүүрые хамгаалгын, худалдаа-майманай, ажаһуудалай хэрэгтэй пэмжэ хангалгын, коммунальнэ ажахын, городой транспортын арадай гэгээрэлэй ба буса объектнүүдэй худэлмэриин һэргээхэ тухай Армениин ССР-эй Госпланай Түрүүлэгшэ М. Л. Мкртчянай мэдээсэлнүүд хараажа үзэгдэһэн байна. Олонилгын һанамжа хүсэлэнгүүдые хараада абажа, республикадаа промышленна үйлэдбэриин байгууламжые зарим тэды хэ-билгалгатай холбоотой асуудалнуудые союзна-республиканска министерствэнүүд хараажа үзэнэ гэжэ тэмдэглэгдэ. Шэнээр баригдаһан завод бүхэнэй дэргэдэ арадай хэрэглэлэмжын эд бараа үйлэдбэриихэ цех байгуулха тухай дурадхал дэмжэгдээ. Шэнэ технологидо, агаарай дайдые бузарлахагүй үйлэдбэри хүргөөлгэдэ онсо анхарал хандуулагдана гэжэ комиссиин гэшүүд тэмдэглээ. Газарай худэлхэдэ жагүй болоһон хүнүүдые тэрэгээр хангалгые түргэдхэхэ хэрэгтэй.

Заседаниин дүнгүүдые соолсолдоо, комиссиин гэшүүд ябаһан хото городуудта ажабайдал һэргэжэ эхилээ гэ Н. И. Рыжков тэмдэглэбэ. Тэбшье, зүблөөн дээрэ хэлэгдэһэн шалгагануудаар һэргэгын худэлмэри мүнөө дээрэ ааляар ябуулагдана. Проектнэ документаци үгэлгэ ба барилгада газарай участогуудыг таһалалга бүхы юумые һаруулна. Шэнжэлэн бэдэрэлгы карта зохеолгын худэлмэри түргэдхэхэ зорилго Армениин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, зохихо эмхи зургааануудта урда табигдаа. Бэшээр һаа, газарай худэлһэн районуудта бисад республикануудһаа барилгашад ба мэргэжэлтэдэй ерэгые һаатуулха болоно. КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гостоонууд соо хараалагдаһан барилгонууд болзор соогоо бэлүүлэгдэхэ аэргэтэй.

Хабарай болоходо, хохидһон районуудтахи санитарнэ-эпидемиологическа байдалаа муудахагүйн тула һэргылэмжэ ашаг үрэтэй хэмжээ ябуулгануудые үнэргэгэхэ шухала гэ-элүүрые хамгаалгын зургануудай анхарал хандуулагдаһа байгаа.

Комиссиин худэлмэриг КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Н. Н. Слюньков, Армениин Компартиин ЦК-гай нэгдэхи секретарь С. Г. Арутюнян, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. С. Маркарьян гэгшэд үдэшэһэн байна.

Энэл үдэртөө Н. И. Рыжков, Н. Н. Слюньков гэгшэд Москвагаа бусажа ерээ.

(ТАСС).

БАРИЛГАШАНДАА НАЙДАБА

Һаяхан Түнхэнэй районой Туранай совхозой түб болохо Хойто-Гол нютагай «Алтан мундарга» гэжэ соёлой байшан сэо Эздын национально-территориальна 520-дохи һунгуулиин округһоо СССР-эй арадай депутадта кандидедуудые дэбжүүлхэ һунгалтын суглаан болобо.

Тус суглаае Туранай совхозой парткомой секретарь Д. С. Шагдуров нээжэ, КПСС-эй Түнхэнэй райкомой нэгэдэхи секретарь В. Ж. Сыреновтэ үгэ үгэһэн байна.

— Та бүгэдэндэ тон харюусалгатай эрхэ тудаба. Энэ суглаан дээрээ манай национально-территориальна Эздын 520-дохи һунгуулиин округһоо СССР-эй арадай депутадта кандидадуудые дэбжүүлхэ болоноби. Энэ хэрэгтэ тон харюусалгатайгаар хандаха болонот. Энэ туршаалда өөһэдынгөө дундаһаа эрхимэй эрхим, алишье талаараа һайн нүхэрые дэбжүүлхэ ёһотойт. Манай һунгуулиин округһоо үшөө нэгэ кандидат дэбжүүлэгдэнхэй байна. Тэрэмнай Эздын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахамад зоотехник Г. Ч. Чойдопов болоно. Эдэ хоёр кандидедай һунгалтада илаһан нэгэниинь СССР-эй арадай депутат болохо гээшэ,— гэжэ тэрэ мэдээсэзэд, суглараагшадайнгаа дурадхал оруулхыень уряалба.

— Манай совхозой ажалша коллективэй дээбэриар би СССР-эй арадай депутадта кандидадаар совхозой барилгын талаар инженер Баяр Лопсоновичой оролдолгоор барилгадаа гэжэ таанар мэдэнэт. Хойто-Голдо, Туранда 25 автомашинын байха гаражнууд барилгаа. Тэрэнэй хүтэлбэри доро ямсын гэрнүүд, һургуули болон бусад олон барилга бодонхой. Үнгэрэһэн намар Дунда-Талын һу һаалиин фермэ дээрэ столоотой, душтай, эмнэлгын таһалгатай, улаан булантай малшанай гэр барилгаа һэн. Энэ хэрэгтэ Баяр Лопсонович баһал өөрынгөө хубитые оруулһан байна,— гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Удаань Хойто-Голой дунда һургуулиин багша В. Ж. Мунконовто үгэ үгтэбэ.

— Энэ залуу нүхэрнай үнэн сэхэ һанаатай, гүнээгы бодолтой мүнөө үеын хүн гэжэ. Гэр бүлэдөөшье тон һайн хандадаг. Хани нүхэртэйгөө тэдэнэр 4 хүүгэдые хүмүүжүүлжэ байна, һургуулида ябадаг хүүгэдынь һайн һурадаг. Богонёор хэлэхэдэ, энэ хүнэй түлөө би дуугаа үгэхэ байноб, — гэбэ.

Сааашадаа СССР-эй арадай депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн Б. Л. Маншеев тухай совхозой директор И. С. Маншеев, механизатор В. Н. Шилков, барилгын бригадын бригадир Д. С. Соломинов, ахамад экономист С. М. Махаров, малшан П. С. Гармаев болон бусад дэлгэрэнгыгээр хэлэжэ, тэрэнэй түлөө нэгэн хүн шэнгеэр дуугаа үгэхыень суглараагшадые уряалба.

Эздын национально-территориальна 520-дохи һунгуулиин округһоо СССР-эй арадай депутадта кандидадаар нүхэр **Баяр Лопсонович Маншеев** нэгэн дуугаар дэбжүүлэгдэбэ.

Ж. ЮБУХАЕВ,
манай корр.

Түнхэнэй район.

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ ҺАНААН АДЛИ БАЙГАА

Улаан-Удын мяха-консервын комбинадай ажалша коллективэй конференци боложо, СССР-эй арадай депутадта кандидадые дэбжүүлхэ асуудалые хараажа үзөө. Предприятиин профкомой түрүүлэгшын орлогшо Л. К. Потапова конференци нээхэдээ, һунгалта шэнэ гуримаар үнгэргэхэ тухай көөрэжэ үгөө.

Шубуу үүсэлдэг цехэй технолог Г. Х. Хахалова түрүүдэн үгэ хэлэбэ.

— Манай цехэй ажалша коллективэй суглаан боложо, СССР-эй арадай депутадта кандидадые дэбжүүлхэ тухай үргэн хөөрэлдөөн болоо һэн. Ехэнхи хүнүүдэй хэлэһэнэй ёһоор, Загорскын национально-территориальна 515-дахи округһоо комбинадай генеральна директор Виктор Иванович Каниболоцкиие депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэжэ шиидхэбэри бидэнэрэй дурадхалые дэмжэхыетнай уряалнобди,— гэжэ тэрэ хэлээ һэн.

Конференцидэ үгэ хэлэһэн колбасна заводой худэлмэришэн Е. Н. Соплякова, мал үүсэлэгшэ Е. О. Мериюва, холодильникай директор Б. Н. Павлов, комбинадай ахамад бухгалтер Г. П. Шумилов, консервын заводой худэлмэришэн Н. Г. Жамбалов гэгшэд энэ дурадхалые һайшаан дэмжэһэн байха юм.

Ингэжэ конференцидэ хабаадагшад Загорскын национально-территориальна 515-дахи һунгуулиин округһоо Улаан-Удын мяха-консервын комбинадай генеральна директор **Виктор Иванович Каниболоцкиие** СССР-эй арадай депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри баталаа абаа.

В. ПОПЧЕНКО,
комбинадай парткомой секретарь.

АЖАЛШАДАЙ ҮМЭНЭһӨӨ

«СССР-эй арадай депутедуудаар өөһэдынгөө гэшүүдые һунгахадаа, профсоюзууд юу түйлахаб, хубилган шэнэдхэлгын мүнөөнэй шатада тэрэнэй хараа шэглэл ба ябуулганууда-дай программа ямар байхаб гэжэ манай ороной профсоюзуудай бүхы гэшүүд, бүхы һунгагшад — эрхэтэд мэдэхэ эрхэтэй». Январиин 18-да Москвада эхилһэн ВЦСПС-эй IV пленумдэ хабаадагшадай зүбшэн хэлсэһэн «Хубилган шэнэдхэлгын, ажалшадай аша түһин түлөө тэмсэхэ» гэһэн совет профсоюзуудай һунгалтын урдахи гол хараа шэглэлэй программа иигэжэ эхилнэ.

Профсоюзууд — ажалшадай эгээл ехэ ниитын эмхи — гүрэнэй засагай дээдын зургааануудта түрүүшынхээ сэхэ түлөөлэгдэхэ, депутадай 100 мандат абаха байна. Энэнь тэдэнэй бүхы ажал ябуулгые эдэбхижүүлхын, гүрэнэй политикые буридхэлгэдэ бүри нүлөөтэйгөөр хабаадахын тула профсоюзуудта шэнэ арга боломжонуудые нээнэ, политическэ байгуулалтада ба обществодо тэдэнэй үүргые дээшэлүүлнэ. Гэхэтэй хамта 140 миллион ажалшадай аша туһада хабаатай асуудалнуудые шиидхэхын тула шэнэ уялгануудые, ехэ харюусалга профсоюзуудта даалгана гэгшэ.

Һунгалтын урдахи хараа шэглэлэй гол зорилгонууд юун болоноб?

— Нэгэдэхеэр, совет, гүрэнэй ба ажахын бүхы зургааануудтай адли тэгшэ, партнерой үндэһэ һуури дээрэ харилсааануудые байгуулха хэрэгтэй,— гэжэ ВЦСПС-эй гэшүүн, Рязанска областьһоо Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой онөөһон аграаргүнеэ һаалгын мастер Р. Сокочева ТАСС-ай корреспондентдэ хэлэбэ.— Хоёрдохёор, ажалшадай эрхэнүүдые саашадань үргэдхэлгэ, ажалай хуулиин реформо, хүтэлбэриин түбэй ба нютагай зургааануудай албадан бааднаха ами болохо ябуулганууда-ажалша коллективүүдые хамгаалга болоно. Партиин экономическа хараа шугамые бүри мүнэн дэмжэхэ зуураа, профсоюзуудай арадай ажахын социальна шэглэлые булюу хүгжөөхын тула оролдохо юм.

Ороной профсоюзай гэшүүн бүхэн, профсоюзай эмхи бүхэн дэбжүүлэгдэнэн кандидатурануудые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаа. Профсоюзуудай түбэй комитедүүд болон совет-дүүдһээ 204 кандидатура ВЦСПС-тэ ороһон байба. Профессиональна союзуудһаа СССР-эй арадай депутадта 116 кандидадуудай талаар дурадхалнуудые ВЦСПС-эй президиум пленумэй үзэмжэдэ табиһан байна.

Кандидатурануудые зүбшэн хэлсэлгэ хэлуунаар, залан сэхэ үнгэрөө, дурадхалнуд ороо, һэжэглэхэ үшаршье байгаа.

Профсоюзуудай республиканска советдэй түрүүлэгшэ өөрынгөө тушаалай уялгануудые СССР-эй арадай депутадай уялгатай хайшан гэжэ тааруугаар ябуулха болоноб гэһэн асуудал зал соо зэдэлээд, хэрюу үгтөөгүй.

Нюуса бэшээр дуугаа үгэлгын эсэстэ ороной профсоюзай эмхинүүдэй 114 түлөөлэгшэ профессиональна союзуудһаа СССР-эй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлэгдээ.

ВЦСПС-эй Пленум дээрэ СССР-эй арадай депутадуудые һунгаха гурим баһал зүбшэн хэлсэгдэ. Мартын 22-то тэрэ үнгэргэгдэхэ болоо.

(ТАСС).

Хонидой түл абалга— харюусалгатай хаһа

АРЕНДАТОРНУУД АМЖАЛТАТАЙ

Хяагтын районой Алтайн совхозой хонишодой олон бригадануд ажалаа арендны подрядай гуримаар эмхидхээ юм.

Нёдондо ахалагша хонишон, арендатор Цыремпил Жидамбаевич Цыренжаповай бригада 100 эхэ хонин бүриһөө 101 хурьга түлжүүлжэ туршаагаа һэн. Байгша ондо түс коллектив эхэ хонин бүриһөө хурьга абахаар бүхы юумэеэ бэлэн болгоод байна.

Арендатор Константин Батомункуевич Доржиевай бригада мүн лэ ураншатай. Гэр бүлөөрөө — дүрбэн хүнэй ажалладаг энэ коллектив 20 гектар сабшалан, 10 гектар хахалагдаһан поли даажа абанхай, һүрэгтөө хүсэд хүрэхөөр үбһэ тэжээл бэлэдхээ.

М. ДАГБАЕВА.

ТҮГЭС БЭЛЭН

Ахын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үнинэй хонишодой нэгэн Г. Л. Дамшаевай хүтэлбэрилдэг бригадын хонишод түл абалгадаа бэлдэнхэй гэхэ гү, алн 100 эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга абахаар хараална. Колхозой түрүү хонишод Б-О. Хайдаков, З. Самбялова гэгшэдэй отарада һүүлшын бэлэдхэл хэгдэнэ.

Байгша ондо газаа дулаан, сахан бага байжа, һүрэг хонидынь һэтэ бэлшэжэ, үбһэ тэжээлээ нилээд алмаа юм.

— Энэ жэлдэ хонидой түл абажа түлжүүлхэ хаһаяа эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ дүүрэн аргатайбди. Түсхайлбал, үбһэ тэжээл элбэгээр нөөсэлэгдэнхэй. Мүн һүрэг хонидная хүшэ тамираар һайн ондо орожо байна,— гээд хонишон Зоя Самбялова хөөрэнэ.

О. БАЛДАНОВА.

ӨӨҺЭДЫН ЗОН БАЙХАДАА

...ньскын Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо дүршэлтэй хонишод олон юм. Тэдэнэй Степан Нестеров, Парфенов болоно. Энэ түрэл ажахыдаа тэбхэр...лдэ худэлжэ байна. Тэ... 18 жэлынь механизатор, 10 жэлынь хонишо... ажаллана.

Үрдань хонин ажалда...өөр дайралдаһан лэ хүнүүд эльгээгдэдэг байһан юм. Тиимэнээ гол түлэб гэрһээ ябгаад, вахтаар худэлдэг байгаабди. Энээнээ болоно, наһаһанда хүрэмэ һайн үрэ дүн түйлагдадаггүй байгаа гээшэ абза. Харин һүүлэй үедэ олонхи хонишоднай гэр бүлөөрөө, түрэл түхэмөөрөө нэгэ отара даажа абгаад, поэрядай ёһоор ажалладаг болоо. Мүнөө намтай суглаа хүрьгэ басаган хоёрни худэлдэлсэнэ. Энэнь һураггүй һайн байна,— гэжэ С. Н. Парфенов хөөрэнэ.

Тиигэжэ тэрэ һүүлэй хоёр жэлдэ Борис Павлович Коробейников — хурьгэнтэеэ, Надежда Степановна — басагантаяа ажалладаг болоһоор эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаа. Жэшэнь, үрэанда тэдэнэр зуун эхэ хонин бүриһөө 110 хурьга түлжүүлһэн юм. Нёдондо энэ бригада зуун эхэ хонин бүриһөө 108 хурьга томо болгожо туршаагаа, хонин бүхэнһөө 5,6 килограмм ноо-ho хэйшалаа һэн. Эдэнэй ажалай үрэ дүнгүүд сооһоо онсо анхархаар юумэн гэхэдэ, хурьган бүхэнние 26 килограмм шэгнүүртэй болгожо эхэнүүдһээнь һалгаа, даабариһаа гаруур 5 центнер ноо-ho туршаагаа.

Байгша оной үбэлжэлгын үедэ эдэнэр зуун эхэ хонин бүриһөө 110-һаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ гэһэн дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абанхай. Түрүүшын 100 гаран хурьгад гаранхай, тобир һайнаар түлжүүлэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишон Б. П. Коробейников.

А. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фототекст.

Мухар-Шэбэрэй район.

ЗАМБУУЛИНАЙ ЭКСПЕДИЦИИН ДҮНГҮҮД

МОСКВА. (ТАСС). «Мир» станци дээрэ космонавтнууд Владимир Титовой болон Муса Манаровай нинидэлгэдэ, мүн совет-француз замбуулинай экспедициин худэлмэридэ зорюулагдаһан пресс-конференци СССР-эй МИД-эй хэблэлэй түбэ январиин 18-да болоһон байна. Тэрэ совет ба гадаадын журналистнуудта зорюулагдаа.

1987 оной декабриин 21-дэ нинидэлгэ эхилээд, эгсэ жэл соо үргэлжэлөө гэжэ мэдээжэ. Тиигэжэ удаан саг соо замбуулинай дайдада космонавтнуудай ашаг үрэтэйгөөр худэлхэ арга боломжо батадхагдаа гэжэ В. Титов онсолон тэмдэглэбэ. Нинидэгын программа сүм дүүргэгдээ. Замбуулинай техникэ туршагдаа. Ашаанай «Союз ТМ» онгосонууд, «Мир» станци, астрофизическэ «Квант» модуль, ашаанай «Прогресс» онгосонууд ехэ найдамтай байһенаа харуулаа. Экипаж гурба дахин замбуулин худар гараһан, тобшолон хэлэбэл, шэнэ һайжаруулагдаһан скафандрнуудые шалгажа үзэнэн байна.

Эрдэмэй программын ёһоор манай түби дэлхэйн аэрозольно хубинь ба агаарай дайда адаггаа шэнжэлэгдэнэн байна гэжэ бортинженер М. Манаров хөөрэбэ. Астрофизическэ, геофизическэ, ба медицинскэ олон тоото шэнжэлгэнүүд, технологическа ба биотехнологическа туршалганууд үнгэргэгдөө. Тэдэнэй дүнгүүд арадай ажахыда үргэнөөр хэрэглэгдэхэ болоно.

Болгариин, Афганистанай, Франциин космонавтнуудай хабаадалгатай экспедициинүүд «Мир» станцида ошожо ерэһэн байгаа. «Шипка» «Шамшад», «Арагац» гэһэн хамтын проектнүүдтэ хабаададаг гүрэнүүдэй аша туһада шэнжэлэлгэнүүд үнгэргэгдэнэн, уласхоорондын комплексно программануудай ёһоор худэлмэри хэгдэнэн байна

«Арагац» проектын ёһоор хэгдэнэн эрдэмэй туршалганууд тухай космонавт-шэнжэлэгшэд Француз Республикын эрхэтэн Жан-Лу Кретьен хөөрэжэ үгэбэ. Совет-француз «Эхография» гэһэн туршалга 1982—1984 онуудта замбуулинай «Салют» станци дээрэ эхилэгдэһэн шэнжэлэлгэнүүдэй үргэлжэлэл болоо. Хүнэй бэедэ дэгдэн хөөрэлгын аягүй муугаар нүлөөлхэ ябадалые сараха шэнэ зүйлнүүд абтаһан мэдээнүүдэй үндэнөөр бии болгогдохо аргатай.

Замбуулинай дайдада бүри удаан саг соо нинидэжэ болохо гэжэ космонавтнуудай замбуулинай дайдада жэлэй туршада нинидэхэ үедөө хэнэн медицинскэ туршалганууда дүнгүүд харуулна гэжэ Медико-биологическа асуудалнуудай эрдэм шэнжэлэлгын институдай директор А. Григорьев мэдээсэбэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ
Мүнөөдэрэй номерта

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой заседани тухай ТАСС-ай мэдээсэл.

Эздын национально-территориальна 520-дохи округһоо СССР-эй арадай депутадта кандидадые дэбжүүлэгдэ тухай Түнхэнэй районой Туранай совхоздо болоһон һунгуулиин урда тээхи суглаан тухай.

Малай үбэлжэлгэ, «Мүрэ-сөөн хүсэ шадал нэмэнэ» — Түнхэнэй районой Түнхэнэй совхозой Могой-Горхоной һунгаа фермые даагша А. Дашеевгай малшадай дунда социалистическэ мүрысөөе нарижуулан һайжаруулха, аша үрэтэй болгохо тухай статья.

Республикын ажахынуудай малшадай үнгэрһэн жэлэй туршада үнэзн бүриһөө һу һаа мүрысөөнэй дүнгүүд.

Демократида һуранабди. Һунгалтада бэлэдхэлые эмхидхэгэ ба Зүүн Сибириин технологическа институдта, Улаан-Удын авиационно заводто СССР-эй арадай депутадта кандидадые дэбжүүлгэ тухай газетын корреспондентнүүд Ч. Гомбожой, Т. Усольцевагай материалнууд.

Бага тосхонуудые һэргэхүүгжөө. «Сүбэгтын хоёрдо амисхаал» — Хяагтын районой «Пограничный» совхозой баһан һуринай һэргээн бодхоһоһон тухай Ан. Климовагай статья.

«Таниие ямараар ханганаб» — Улаан-Удын автовокзалда хэзонние хангалгые һайнаар эхидхэхэ тухай Г. Калиновскегай тэмдэглэл.

...ина, Ольга Скуб... командын түлөө... Сидорова гурбан... ...оо һубарилдан, ...үгэсхэжэ, түрүү... ...уури эзэлнэ. Эндэ... ...да ороһон Миси... ...най зүргэ дээрэ... ...ка, зайгаа 27 мину... ...оо гаталжа үрде... ...соёрынь ялын 3... ...гай болоһоншье... ...дээрэ сагаа ехээр... ...ба. Гурбан үдэрэй... ...гада Буряадай АССР... ...да 318 очкотой бо... ...үүлһэн зандаа яб... ...областиин, Красно... ...ай команданууд... ...мандаһаа 46, 59 оч... ...дэбэ.

Һүүлшын үдэр, ...эшүүд энэ үдэр... ...олимол, эхэнэрнэ... ...нэ зайда эстафет... ...аар уриллажа, су... ...лангаяа команды... ...нхарал татана. Г... ...ье хүйтэн бэшэ, ...аһан бударжа, ур... ...ладай зүргэ бага... ...олгоно.

Холимол эстафе... ...ахада, Шэтын об... ...анда зайгаа 1 ча... ...а 15 секунда соо... ...үү һуури эзэлһэн... ...ландын гэшүүд О... ...ва, Александр... ...Олег Кузьмин гэг... ...а мэргэлэдэдэ, ...өрхо мэргэн, хур... ...айһаяа үшөө да... ...э. Калчаткын обл... ...анда эрхимлэгшэ... ...минута шахуу саг... ...э, хоёрдохи һуури... — Манай команд... ...ндрей Тучиной... ...дэрэ эбдэрж

Үзэл сүртэлай хүдэлмэри

ТҮХЭЛ АРГАНУУДАА ХУБИЛГАНАБДИ

Оронойнгоо экономико хүтэлбэрилгые хубилган шэнэдхэлгын эрхэ байдалда продукциин шанарые ба техническэ хэмжээе үндэһөөрнь дээшэлүүлхэ эрхэ нухэсэлнүүдые байгуулхын тулада продукциин стандартизациин, метрологиин болон шанарай асуудалнуудые үргэнөөр дэлгэрүүлгэ ехэ удха шанартай болсбо.

Лекци хадаа научно-техническэ эрдэм мэдэсэ, түрүү үзэл бодол аман үгөөр идхан дэлгэрүүлдэг гол арга байгаа, мунөөшье байнаар. Тиимэһээ Буряадай стандартизациин ба метрологиин түбэй (ЦСМ) «Знание» бүлгэмэй эхин эмхидэ республиканска удха шанартай 9 лектор, эхин шатын 5 лекторбага бэшэ хүдэлмэри ябуулдегүй юм. Манай лекторнүүд продукциин шанар һайжаруулха талаар ямар һайн шэнэ, түрүү дүй дүршэлые шэнжэлээд, ажалша коллективүүдтэ тэрээн тухай үргэнөөр хөөрэжэ үгэхэ, экономико хубилган шэнэлхэ эрхим түрүү онол аргануудые түхэл маягуудые техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэ, бүхы хүдэлмэришэдтэ шадамараар ойлгуулжа үгэхэ уялгатай.

Продукциин шанарые үндэһөөрнь һайжаруулха асуудалнуудые лекционно-пропагандистска талаар хангалгада Буряадай ЦСМ-эй инженерно-техническэ олонхи хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсана. Үнгэрһэн хоёр жэлэй туршада тэдэнэй хүсөөр, жэшээнь, 350 шахуу хэмжээ ябуулга эмхидхэгдээ. Энэ хүдэлмэридэ республикымнай 120 предприятиин, нэгэдэлэй хоёр мянга гаран хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаа. Бүхыдөө шанарай асуудалаар 300 лекци уншагдаһан, 28 семинар болон научно-техническэ конференци үнгэрэгдэһэн байна.

Гэхэтэй хамта эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд элдэб янзын мэргэжэлтэдтэ тааралдуулагдан эмхидхэгдээ. Жэшээнь, нэгэдэлнүүдэй ба предприятинуудай ахамад инженернүүдтэ, ОТК-гай ба шанарые хүтэлбэрилгын албангуудта гэхэ мэтээр. Эдэ хэмжээ ябуулганууда ЦСМ-эй лекторнүүд Е. Е. Батурова, А. С. Белоброва, А. Д. Геренин, А. И. Федиков, О. Г. Джафаров, Д. Д. Алексеева, В. Р. Нечаев болон бусад эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

«Знание» бүлгэмэй эхин эмхиин түрүүлэгшэ хадаа лекторнүүдэй хүдэлмэри эмхидхэхэ үялгатай. Предприятиингаа захиргаанай бидэнэй хүдэлмэри ойлгодог, дэмжэдэг хадань маная хүдэлмэри бүлэнээр эмхидхэгдэдэг байна. Манай түбэй директор Ю. В. Музыка өөрөө эдэбхитэй лекторнүүдэй нэгэн юм. Тэрэ эрдэм-техникын ба экономикын түйлатанууде дэлгэрүүлхэ талаар республиканска научно-методическа бюрогой гэшүүн хадаа хотын болон худөөгэй предприятинуудта лекциинүүдые уншадаг, «Знание» бүлгэмэй республиканска советэй президиумэй болон пленумэй заседанинуудта элдэб шухала асуудалнуудые бэлдэдэг байна. Гадна партиин обкомой Политическэ гэгээрэлэй байшан соо эмхидхэгдэдэг лекториинуудта хабаадалсадаг, лекторнүүдтэ туһаламжа болгон материалнуудые бэлдэдэг юм.

Мунөө хубилган шэнэдхэлгын эрхэ байдалда хүнүүдые шэнээр бодомжолхо, ябуулга хэхэ шадабарида һургаха, өөһэдынгөө эрдэм мэдэсэ саг үргэлжэ гүнзэгырүүлжэ байха мэдэрэл шагнагшадта хүмүүжүүлхэ зорилго лекторнүүдэй урда табигдана. Методическа хангалгаүйгөөр эдэ зорилгонуудые шиидхэхын аргагүй. Тиимэһээ продукциин шанар түхай үншадаг лекторнүүдтэ туһаламжа болгон 4 лекци бэлдэбди. Республикын предприятинуудай шанарай бүлэгүүдэй хүдэлмэри нарижуулан һайжаруулха талаар зуушалганууд зохёогдоо. Түрүүшын шанар дэшэлүүлхэ научно-техническэ программануудай методическа зуршалганууд бэлдэгдэбэ. Тэдэнэ һаяын саага предприятинуудта дурадхахабди.

Лекционно хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ зорилготойгоор «Знание» бүлгэмэй бүхы гэшүүд аттестаци гараа, гадна бэе бэеынгээ лекциинүүдые шагнадаг болоо. Иимэ түрүүшынхэмжэзнүүд абтаһан байна. Лекциин шанарые һайжаруулха ондоошье арганууд бии. Жэшээлхэдэ, ямар асуудалнуудаар лекци шагнаха тухай захилнуудые ажалша коллективүүдэй үгэдэг һаань, һайн бэлэй.

Хубилган шэнэдхэлгын эхилһэнһээ хойшоо лекциинүүд горитойгоор хубилгардаа. Илангаяа предприятинуудай ажахы эрхилэлгын шэнэ эрхэ байдалда орходо, лекциинүүдэй тематика үргэдэнэ. Шэнэ эрхэ байдалда шанарые хүтэлбэрилгэ гүрэнэй түшаан абалгын албан, уласхоорондын стандартнуудые нэбтэрүүлхэ мэтын асуудалнууд мунөө онсо удха шанартай байна. Манай предприятинуудта үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин шанарай һайжаруулагдажа, уласхоорондын экономическа эрилтэнүүдэй хэмжээндэ хүрэхын тула «Экономико ба эрхэ», «Экономико ба үнэ сэн» «Ажахын тоосоон ба өөһэдыгөө мунгөөр хангахэ» мэтын лекциинүүдтэ гол анхаралаа хандуулнабди.

Олон зуугаад хүнүүдые суглуулаад бэшэ, харин предприятинуудай бригада, звеноуудта ошожо, шанар һайжаруулха талаар бүхы арга боломжонуудые тайлбарилжа үгэлгэ, шэнэ мэдэсэнүүдые олголго лекториуудэймнай гол зорилго болоно.

А. ШАБАКОВА,
Буряадай стандартизаци болон метрологиин түбэй «Знание» бүлгэмэй эхин эмхиин түрүүлэгшэ.

Барилгын талмайнууд дээрэ

ХИРПИИСЭ БЭДЭРХЭЕЭ БОЛИЁЛ

Республикын барилгын эмхинүүдтэ, промышленна предприятинуудта, колхоз болон совхозуудта барилга хэхын тула ханын материалнууд, илангаяа хирпиисэ ехээр дутулдана. Хубиин байрын гэр, дачын гэр бариха, байра заһабарилхада хэрэгтэй хирпиисээр хүн зоной ургажа байгаа эрилтэ хэрэглэмжэ гүйсэд хангагданагүй.

Гэбэшье республика соомнай хирпиисэ үйлэдбэрилгэ жэлһээ жэлдэ доошожо, тэрээгээр хангалга бүри орёо болонхёй. Хирпиисэ хангалтагүй дутуугаар үйлэдбэрилгын шалгагаан олон ааб даа. Гол шалгагаанинь гэхэдэ, «Бурятстройматериалы» нэгэдэлэй (генеральна директорынь Л. Е. Леминов), бусад эмхинуудэй эмхидхэлэй-техническэ ажал ябуулгын доогуур хэмжээн болоно. Жэшээлхэдэ, «Бурятстройматериалы» нэгэдэл үнгэрэгшэ жэлэй түсэбэй ёноор, 121,5 миллион хирпиисэ үйлэдбэрилхэ ёнотой аад, үнэн дээрээ 72,3 миллион хирпиисэ гаргаа гэхэ гү, али түсэбөө 59 процент дүүргэһэн байхэ юм. Тиигэжэ социально-соелой, ажаһуудалай гол шухала объектнүүд, байрын олон гэрнүүд бариндаагүй, үйлэдбэриин байшангуудта заһабарилагдаагүй, һольбон шэнэлэгдээгүй үлөө бшуу. Гэр байраар, хүүгэдэй саадаар, һургуулинуудаар, эмүүрые хангаалгын, худалдаа найманай, бусад һалбаринуудай объектнүүдээр хүн зонине хангаха талаар манай республика Россин Федерациин бусад область, хизаарнуудһаа холо гээгдэнэй юм. Энэмнай арад зоной һуудал байдалай ямараар хүгжөөгдэһэнине тодорхойлдог гэшэ. Тэрэ хирпиисээр дутуу хангагдаһанһаа болоно, эдэ объектнуудые багаар барилгаһаа уламжалан бүри ехэ гээгдэлдэ оронобди.

Хүн зондо хирпиисэ худалдаха үнгэрһэн жэлэй түсэб дүүргэгдэбэгүй. Ханын материалнуудаар саг үргэлжэ дутуу хангагдажа, технологиин ёнсор тэдэнэртэй хоорондоо харилсаатай барилгашадай бусад бригаденууд, шулуушед удаан саг соо миин байна. Тиин арадай ажахын эмэ шухала һалбариһаа олон зоной гаража ошоходо, ямар ехэ материальна, моральна хохидол ушарууладана гээшэб, Зарим предприятинууд, эмхинүүд республика соогоо оложо шадахаа болихдоо, хүршэ Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудһаа, Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадһаа, Прибалтикаһаа, Алас-Дурна зүгһээ хирпиисэ асардаг болсо. Мүн Монголой Арадай Республикаһаа худалдажа абана. Холын газарһаа хирпиисэ асархын тула ехэ мүнгэ зөөри гаргашалагдана. Тиигэжэ бэригдажа байгаа объектнуудые үнэтэй болгогдоно, барилгын эмхинүүд, предприятинууд горитойгоор гарзаатаа бшуу.

Иимэ байдалые эрид һайжаруулхын тула ямар хэмжээнүүд абтана гээшэб? Гэһэн асуудал табимаар байна. «Бурятстройматериалы» нэгэдэл худалмэрее һайжаруулхаар хэмжээнүүдые абангүй байгаа гэжэ хэлэхын аргагүй. «Арбан хоёрдёхи табан жэлэй туршада «Бурятстройматериалы» нэгэдэлэй предприятинуудые саашадань хүгжөөхэ талаар хэмжээнүүд тухай» тогтоол КПСС-эй обком, Буряадай АССР-эй Министнүүдэй Совет, РСФСР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерство 1986 ондо баталан абаа һэн. Тус тогтоол соо хирпиисээр эрилтэ хэрэглэмжэн 50 процент хангагдана гэжэ тэмдэглэгдэһэн байна. Хэнын материалнуудые үйлэдбэрилхэ даабари байгша табан жэлэй жэл бүхэнөөр, 1990 он болотор үгтэһэн, тэрэнине сүм бэелүүлхэ талаар бүхэли хэмжээнүүд хараалагдаһан юм. Нэгэдэлэй худалмэриин дүнгүүд квартал бүри республикын Министнүүдэй Советэй заседани дээрэ хаража үзэгдэдэг һэн.

Энэ тогтоолой хэр бэелүүлэгдэжэ байһые 1988 оной май һарада шалгаад, Буряадай АССР-эй Министнүүдэй Совет энэ хэрэгтэ хабаатай бүхы эмхинүүд хангалтагүй удаанаар тэрэнине дүүргэнэ гэжэ онсо тэмдэглээ. Ганса РСФСР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерство тогтоолоор хараалагдаһан өөрынгөө үялганууде сүм бэелүүлээ. Мүн продукци үйлэдбэрилхэ түсэб саг үргэлжэ дүүргэгдэнэгүй. кадрнуудай ажалһаа гараха, орохо олон ушарнууд илангаяа мэргэжэлтэдэй дунда үзэгдэнэ. Нэгэдэлэй инженерно-техническэ 119 худалмэриилгэшэдэй оройдоол 12-ынь инженер-технологой мэргэжэлтэй юм. Иимэ эрхэ байдалда һайн шанартай продукци гаргахань бэрхэтэй ха юм. Хэнэйшье мэдэһээр, манай республика газарай ехээр худалдэг райондо оршоно. Тиимэһээ продукциин шанар гурэнэй стандартын эрилтэдэ гүйсэд хэрюусаха ёнотой. 1987 ондо 22,5 миллион, үнгэрэгшэ жэлдэ 72,3 миллион хирпиисэ дутуу үйлэдбэрилэгдээ. Энэ хирпиисээр байрын 50 гэр гэхэ гү, али 4000 квартира барижа болмоор байгаа! Гэхэ зуура гушан жэлэй саана капитальна һомологлын 8 дахин багa байбэшье, 1988 онойхидо орходоо, һураггүй ехэ хирпиисэ үйлэдбэрилэгдэдэг һэн.

РСФСР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерствын 1988 оной августын 18-най захиралта дүүргэхын тула силикатна хирпиисын заводой, Загорскын ханын материалнуудай комбинедай 2-дохи цехай һуури дээрэ «Загорск» гэжэ үйлэдбэриин томо кооператив байгуулха шиидхэбэри абтаа. 1989 оной туршада 61,5 миллион хирпиисэ үйлэдбэрилхэ даабари кооператива үгтэнхэй. Энэнь республика соо үйлэдбэрилэгдэдэг бүхы хирпиисынь 50 процент болоно, 86 миллион хирпиисэ гаргаха проектнэ хүсэ шэдэлтай энэ предприятинуудай гол фоднуудые 10 жэлээр арендэдэ кооператив абаа. Энэ ааб шиидхэбэри гэжэ тоолохоор, Юуб гэхэдэ, мунөө үедэ экономикын ганса гурэнэй сектор хүгжөөһэнэй бэшэ, харин социалис ажахы эрхилэлгын эльдэб онсо арганууде, тэрэ тоодо, кооперацин хүгжөөһэнэй ашаар арадай ажахые хубилган шэнэдхэхэ сёро зорилгонуудые бэелүүлхэ аргатай болоно ха юм.

«Загорск» кооперативай мүндэлхэдэ, «Бурятстройматериалы» нэгэдэл үбэлэй үедэ хүдэлхөөр бэлэдхэл хэгдээгүй предприятние, хүсэд хурэхэ хүдэлмэришэдгүйгөө тэдэнэртэ үгэһэн байна. Силикатна хирпиисын заводой жэшээ дээрэ кооператива вмар байдалтай предприяти үгөөб гэжэ харахаар юм. Анхан эндэ милэдэ ехэ продукци үйлэдбэрилэгдэдэг һэн. Жэшээлхэдэ, 1983 ондо 51 миллион хирпиисэ гаргадаг байһан аад, үнгэрэгшэ жэлдэ тэрээнһээ 4 дахин багаа, үйлэдбэрилөө бшуу. 1983 онһоо хойшо жэлһээ жэлдэ түсэбөө дүүргэнгүй байхадань, республикада шухала хэрэгтэй энэ предприятиин ажал ябуулгэдэ хэншье оролсоогүй, һанаата болоогүй. Эсэгэй эсэгэ тус предприятиин коллектив жэлэй түсэбэй оройдоол дурбэнэй нэгэ хубине дүүргэнэ.

Иимэ хүндэ эрхэ байдалда кооперативай силикатна участогта үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 3,6 дахин ехэ даабари нэгэдэл үгөө. Гадна продукци хэрэглэгшэдтэ 36,5 миллион хирпиисэ эльгээхэ гурэнэй захил үгэһэн байна. Хэды ехэ ороолдоло гаргажа, эдэ даабариннуудаа бэелүүлбэшье, кооператив банкрот болохо ёнотой. Юуб гэхэдэ, гурэнэй захилаар 1 мянган хирпиисэ тогтоогдоһон 55 тухэриг 80 мүнгөөр худалдаха болсо. Иимэ хэмжээнэй продукциин өөрынь үнэ сэн 80 тухэриг 9 мүнгэтэ болодог. Иигэжэ мянган хирпиисэ тогтоогдоһон сэнгэр худалдахадаа, 24 тухэриг гарзада орохо байна. Гурэнэй захилаар 36,5 миллион хирпиисэ худалдахадаа 886 мянган тухэригөөр гарзатаха жэшээтэй. Үлэһэн бусад продукцияа баталагдаһан сэнгэр худалдажа, оройдоол 102 мянган тухэригэй ашаг олзо абха. Тиин хамта дээрээ 784 мянган тухэригэй гарзада орохо болсно. Эндэ Загорскын участогай 231 мянган тухэригэй гарзыа нэмэхэдэ, 1 миллион тухэриг болохо.

Хэнэйшье мэдэһээр, кооператив өөһэдөө гаргашаяа тэхэриулхэ гуримаар ажаллаха ёнотой. Ашаг олзогүй һаа, кооператив тараагдаха ушартай юм. Үйлэдбэриин кооператив кооперативнуудтаа салин хүлһэ түлэхэ, үйлэдбэриин фондууде арендэдэ абаһанайнгаа туйлэ тоосохо, шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэриеэ саашадань хүгжөөхэ мунгэ зөөритэй байха ёнотой.

Силикатна хирпиисын завод кооперативта ороогүй байхадаа, үнгэрэгшэ жэлэй 9 һарын туршада 650 мянган тухэригэй гарзада ороһон байна. РСФСР-эй Барилгын промышленностиин министерство энэ мунгынь гурэндэ бусааха юм. Харин кооперативай гарзые өөһэдөөнь бэшэ хэншье бусаахагүй бшуу. Иигэжэ «Бурятстройматериалы» нэгэдэл кооперативта хамгүй ехэ гурэнэй захил үгэжэ, «СССР-тэ Кооперацин тухай» Хуулиие бүдүүлигээр хэрэглэгдүүлбэ. Энэ хуулиин ёнёор, кооператив иимэ даабари абахаяа өөрөө мэдэхэ ёнотой. «Үйлэдбэриин кооператив хадаа эд бараа үйлэдбэрилдэг, экономическа талаараа бэеэ даанхай, хамтын социалис эмхи болоно. Ажахын гүйсэд соосоной, өөһэдынгөө мүнгөөр өөһэдыгөө хангаха гүйдэлэй хүдэлхэ зуураа ажал ябуулгынгаа шэглэлнүүдые, үйлэдбэриин хэмжээе ба байгуулламжые тодорхойлдог, түсэблэдэг, продукци худалдадаг» гэжэ тус Хуули соо бэшээтэй.

Мунөө «Загорск» кооператива 320 хүн ажаллана. Үйлэдбэрилдэг продукциин хэмжээнэй, худалмэришэдэй тоогой талаар энэ кооператив республика соо тон томонь болоно. Кооперативай түрүүлэгшэ В. И. Третьяков болон бусад орёо хүндэ эрхэ байдалда үйлэдбэриие һэргэхэ тула ехэ хүсэл ороолдоло гаргана. Силикатна үйлэдбэриин котольхэ эбдэржэ, заводые хулдеехэгүйн тула зрид хэмжэнүүдые абана. Шэнэ жэлэй түрүүшын долоон хоног соо 600 мянган хирпиисэ гаргаха ёнотой аад, энэ бэрхэшээлһээ боложо үйлэдбэрилбэгүй. Ажалай түлбэриин хэмжээнэй үргабашье, коллектив хүшэр хүндөөр бэлгуулагдана. Эндэ ажаллаха талтай эрхэ байдал зохёогдоогүй, цехүүд соо улүү тоонотой, хүдэлмэришэдые ажалдань асарха автобусгүй юм.

Республикын арадай ажахын бүхы һалбариннуудые, хүн зоние хирпиисээр хүсэд хангаха тухай суглаан, пленум, конференциинүүд дээрэ хэды оло дахин хэлэгдэнэ гээшэб. Хирпиисэ гүйсэд хурэхоор гаргаха түүхэй эд, үйлэдбэрилхэ хүсэнүүд мандс бии ха юм.

Железнодорожно, Октябрьска районуудай партийна, совет органууд, «Бурятстройматериалы» нэгэдэл энэ хэрэгтэ хойхарамжагүй хандалгаяа эрид хубилгаха ёнотой. Эндэхи байдалда һайжаруулжа, орон соогуурааа, харин гурэнүүдээр хоорондо гаргай, хирпиисэ бэдэржэ ябаха болиёл.

В. УБЕЕВ,
Буряадай АССР-эй Госпланай хүдэлмэрилэгшэ.

Элхиин авто-заһабарилгын заводой коллектив социалис мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Участогуудаа, бригаденууд болон коллективнэй бүхы гэшүүд социалис мүрысөөндэ оронхой.

В. П. Петинэй ударидаг электро-гагнууршадай бригада 1988 ондо эрхим дүнгүүдые түйлажа, жэлэй дүнгөөр завод соогоо нэгэдэхи һуури эзэлнэн байна. Тус бригадын гэшүүдэй бүтээһэн зүйлнүүд хододоо эрхим шанартай гэжэ тоолгодог. Мунөө Василий Петрович Петинэй бригадын гэшүүд нэгэдэхи кварталай түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхые ороолдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. И. Петин.

М. ЛАВРЕНТЬЕВЭЙ фото.

Шалгалта юу харуулаа

ҺААЛИ ЮУНДЭ ДООШОЛОО

Хилганын колхозой һаалиин комплексые даагша коммунист Цыдып Урбагаевич Гомбоевтой бидэ ажахын конторо соо уулзабабди. Тэрэнэй уурташаг, барагар шарайень хараасаараа, комплекс дээрэхи байдалай ямар байһыень тухайлхаар байба.

— Манайда газетын хуудаһануд дээрэ бэшүүлжэ һайрхамаар юумэн үгы. Малайнгаа үбэлжэлгэдэ хүсэд һайнаар тухэржэ үрдеэгүй байнабди. Манай талаан болоо, энэ жэлдэ намарнай хэды дулаан байба гээшэб! Тэрэ саг хулеэнэгүй ха юм даа. Малайнгаа байрануудай үүдэнүүдые үлгэхэдэ хэрэгтэй болохо зуйлнүүдыень дархалуулхаяа би ниишэ колхозой түбэй хүүдинсэдэ мотоциклаараа ерэхэб,— гээд тэрэмнай бидэнэртэй хөөрэлдэхэ хэбэргүй байгаа һэн.

...Энэ комплекс тухай хэдэн үгэ үридшалан хэлэхээр ха. Урдань колхозой һаалиин мал олон ондоо гүүртэнүүдтэ байрладаг байһан. Арбан жэлэй саада тээ Хилгана һууринай урда бэедэ баригдаһан тусхай комплексдо эдэ бүхы мал суглуулагдаа һэн. Иигэжэ эдэ жэлнүүдтэ тус комплексые нухэр Ц. У. Гомбоев таһалгаргаагүй хүтэлбэрилнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ комплексын коллектив малайнгаа ашаг шэмэ дээшэлүүлнэнэй, ажалаа хамтын подрядай гуримаар эмхидхэнэй ашаар һаалияа нилээд һайн болгоһон байна. Тэрэ мунөө эндэхи байдалынь юундэ муудаха болоо юм? Комплексын һаалишад һу гүрэндэ худалдаха арбан хоёрдохи табан жэлэй гурбан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь холо үридшалан дүүргэнэн байна. Тиихэдэ тэдэнэр гүрэндэ һу тушааха эмэ жэлэйнгээ түсэб ноябрь һарын эхээр дүүргэһэн байха юм, Хэды иимэ һайшаалтай үрэ дүнгүудые туйлабашье, мунөө эндэхи һаалишад нёдондо жэлэй эмэ үеынхиөөс бага һу һааха ябана. Энэнэ тушаа бидэ эндэ ерэхэдээ ойлгожо абабабди.

— Малнай зундаа Онёогой бэлшээридэ зуһаһан юм. Эндэхи бэлшээрине муу гэжэ хэлэхын аргагүй. Зүгөөр энэ хабарай, зунай хүйтэн байһанһаа боложо бэлшээришье гэндаа, үнээднэйшье һуеэ тогоо. Тиихэдэ июль—август һарануудта хүрэ борсо тэйалгаяагүй шахуу орожо, эндэхи бэлшээринүүд үеэй үеэндэ абташаһан байгаа. Тиихэдэ Онёогой бэлшээридэ гурбадүрбэн ажахынуудай мал зуһадаг ха юм. Эдэл шалгалгаанууднаа боложо, һаалиин мал зунай бэлшээрнһээ үргүүлшэнхэй бусажа ерээ. Иимэ үнэздһээ ямар һу абахабибди,— гэжэ Ц. У. Гомбоев маниие комплексынгоо байдалтай танилсуулна.

Мунөө эндэ 619 үнээн тоологдоно. Тэдэнэй хэдынкинь һаагдажа байһыень мэдэжэ абахын аргагүй. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, эндэ декабрь соо сүүдхэдэ 13—14 центнер һуй һаагдаа гэхэ гү, али үнээн бүринөө дунда зэргээр оройдоол 2 килограмм һуй абтаһан болоно. Энэнь нёдондонойхиоо нилээд бага аад даа.

Энэ зундаа комплексын коллектив өөһэдынгөө хүсөөр малайнгаа байрануудай шалануудыень шэнээр хэһэн, хобоо хобтонуудыень дархалһан байна. Тиихэдэ РТП-гэй заһабарилагшад малай байрануудаа соохи шабааһа гаргаха оньһон түхэрэлгэнүүдые һольбэн заһабарилаа. Тэдэнэр манай эндэ ерэхэдэ малай зүүн байрын транспортёрнуудай гэнжэнүүдые шэнээр залгажа байба. Энэнэ дээрэһээ харахада, эндэхи малшад һаа болотор малайнгаа шабааһа байрануудаа соохоо бар хүсөөрөө гаргажа түхашараа гээшэ.

Комплексын малда туд бүридэнь мунөө 20 килограмм силос, һаагдаһан нэгэ килограмм һунэй 500 грамм, толгой бүридэнь 2 килограмм тэрэмдэгдэнэн тарыа талхаһай зуилнүүд үгтэнэ. Тиихэдэ зарим һаалишад энэ тэжээлээ малдаа буйлуулжа эдюулхые ороолдоно. Эндэ һолоомо хэршэхэ түхөөрэлгэ мунөөшье болотор худэлгэгдэнэгүй.

— Тэжээлэймнай цех худэлгэгдэхөөр бэлэн. Тэдэ эндэхи тэжээл буйлуулдаг томо амһартануудтаа соохи һэрбэзнүүдынь хухаршаһай. РТП-гэй заһабарилагшад үгөөдэрһөө тэдэниие заһабарилжа эхилхэ ёнотой,— гэжэ Ц. У. Гомбоев хэлэнэ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй коммунистнуудта, фермэнүүдэй ажалшедта, орэной агропромышленна комплексын бүхы худэлмэриилгэшэдэ хандаһан Бэшэг дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: «Түрүүшын удэрнүүдһээ бүхы фермэнүүд болон комплекснуудай тэжээлэй цех ба кухни бүхэнэй худэлмэриие жэгдэ һайнаар ябуулжа эхилхэ ёнотой. Зааханшье удааруулжа болохогүй, саг алдаха гээшэ продукци алдаһантай адли...» Тэрэ манай эндэ ерэхэдэ, комплексын малшад КПСС-эй ЦК-гай энэ Бэшэгтэй танилсаагүй байба. Энэ ябадалые юун гэжэ ойлгохо болоноби?

Комплексын эдэ бүхы дутагдалнуудта, шиидхэгдэгүй асуудалнуудта коллективэй гэшүүдые эмэлхэхэр аал? Тэдэнэр тухэрөөн жэлэй туршада арга шадал соогоо ороолдоо ажаллана ха юм. Тэдэнэртэ ганцаа саг болзор соонь туһалха, урма зоригыень бадарууллха хэрэгтэй болоно бшуу.

— Энэ жэлдэ сабшаленгай үертэ абтаһаһаа болоожо үбһэн тон багаар нөөсэлэгдөө. Иимэ ушар дээрэһээ комплексымнай малда иимэ тэжээл хүртэбэгүй. Зүгөөр Хүнтэймнай талеануудта тарыанай һайн ургаса абтаһан, мүн силос болон сенаж өөхэр дарагдаһан байна. Һолоомоншье өөхэр суглуулагданхай. Манайда һаалиин малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ арга боломжонууд бии даа. Гэбэшье барилгын материалнууд манда дутулдана. Колхозоймнай пилорама һайнаар худэлгэгдэнэгүй. Тиихэдэ ойһоо барилгын модо асархамнай ехэ хүшэр болонхой. Һаашаг манай шефүүд болохо Баргажанай МПМК-гай ахамад инженер нухэр Батомункуев ерэжэ, хюреедэмэл модо эльгээхээр найдуулаа һэн. Тэд энэнь хэзээ асарагдаха юм? — гэжэ Ц. У. Гомбоев һанаата болон һуума.

Колхозой гунжад болон хашарагуудай гүүртэнүүд Хилгана һууриннһаа хойшоо бэһэл нэгэ газарта суглуулагданхай. Эндэхи 180 эмэ хашарагуудай гүүртые В. Х. Ринчинов Жаргал нухэртэеэ харууһаяна. Тэдэнэр эндэхи тэжээлэй цехэй худэлгэгдэжэ эхилээдүй, мүн худэгай үгы дээрэһээ хуушагдаһан олой мульһэ соо үнэлдаг байба.

— Октябрь һ гуудней, Хүнтэй үлэгдэл дээрэ дун хамта 21 ц тэ шэгнүүр үгөө дахи һарануудта нүүр намаажэ Толгой бурини грамм тарыа та гаргаһан зуйлнүүдэ ааб. Тэдэ эндэ эдюулхэ хэ ха юм. Харин нёдондо абтаһ нер бүхэнэй т моригэй ойзо о

Эгэтын-Адаг дай нэгэн Ми Цыдып

— Подрядай до нэбтэрүүлэ шын жэлдэ х Өөрөө ёнотой мадэрхэдэ хэ тэй болохо, л ла урагшаайгаа эхилээн байна рааалгын һүүлэ никээ заһабар бди. Газаа эл га хэхэ техник бэлэн болгогдо лээ.

Хангирай о ланган бүхы г тэй механизато рагимович Ва рилдэг арендат даажа абаихай дунгуд мун

Мунөө колхо лалганууд боло хы юумэн эл ажалай бүтээгэ Ажахын һалбар олзотой болож найманай нэн турүү нуудай шэнэ үүс тай аяхамһаа э

Эндэ колхо раалагдаһанн

Колхозой ар оной эсэг б хэр газар д Тиимэһээ эн дорхойлһон ч хагүй болоно

Арендаторн үрмашуулхада хадаа абтаһан рынь үнэ сэн Үнгэрэгшэ таб соо энэ ко ороонной ш өөрынь үнэ о мунгэтэ болод гүрэнэй худал 12 тухэриг 50 Энэнэ дээрэнэ хоз хэды баян хуяагаашье һ за хохидолд

ХҮТЭЛБЭРИЛГЫН ШЭНЭ ШАТА

Баргажанай, Хурамхаанай, Хойто-Байгалай болон бусад районуудта [illegible]дай депутадуудай Советүүдэй сессинүүдые үнгэргэлгэд һайнаар бэлдэгдэг хүдөө нютагай хүн зоной ажаһуудалай асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулдаг болоихой. Сессидэ бэлдэлгэдэ саг ургэлжын комиссинууд, депутадуд ургэнөөр хөбөөдуулагдена. Сессиин элидхэлэй тезис районно газетэдэ толилогдодог юм. Хүн зоной табиһан асуудалнуудые тон анхаралтайгаар хаража, сессиингээ шинидхэбэридэ оруулдаг. Сессиин боложо байха үедэ депутадуудай хажуугаар үнүүд өөһэдынгөө дураар хөбөөдажа, зүрхэ сэдьхэлыень хүдэлгэжэ байһан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ табидаг.

Нютагайнгаа социальна ба экономическа хүгжэлтые эрэшдхэхын түлөө ерадай депутадуудай Советүүд өөһэдынь мэдэлэй газар дээрэхи предприятинуудай, эмхинүүдэй мунгэ зөөриие, хүсэ шадалые хамжуулан нэгэдхэжэ, барилгануудые хэнэ. Жэшээнь, Баргажанай районой Баргажанай-Адагай поселково Советдэ (түрүүлэгшэнь И. М. Богатых) барилга хэзэ талаар ехэ ажал ябуулагдана. Эндэхи хэдэн предприятимүнгэ зөөриие хамтаруулжа, 1987 ондо автовокзал, модоной комбинат барва, үйлсэнүүдые асфальтаар хушаа һэн. Нёдондо жэл тус комбинат, Баргажанай барилга-хабсаралгын захиргаан, эгэһанай комбинат, нүүдэл оньһожоруулагдамал 20-дохи колонно өөһэдынгөө мунгөөр үйлсэнүүдээ гэрэлтүүлхэ стадион бариха зорилго урдаа табяа һэн. Тэрэнэй хажуугаар эдэл эмхинүүд тосхондоо хэлхэз холбооной байшан барнжа байна. Түсэбөөр хараалагдаһан сэнгынь 189 мянган тухэриг гэ юм.

Тус районой Шитханай сельсовет үмсын гэрнүүдые олоор барюулха хүдэлмэри ябуулна. Тиигэжэ һүүлэй хөөр жэлэй хугасаа соо 20 айл гэр барихаяа гүрэнһөө урьһаламжа эбэһэн байна. Мүнөө 9 гэр бэлэн болгогдожо, айлнууд нүүжэ ороихой. Шитхан нютагай залуушуул үмсын гэрнүүдые ерадаг болонхой. Тусхайлбал, нютагай залуу жолоошон Анатолий Файфер гэр барижа, бүлөөрөө оробо. 23 наһатай хүдэлмэришэн Александр Фадеев бэһэл шэнэ гэр толгсо.

Иимэрхүү ажал Хойто-Байгалай райондо ябала һайнаар ябуулагдана. Чичерын поселково Совет (түрүүлэгшэнь А. Ф. Шебов) һууридахи барилга-хабсаралгын 608-дахи поездын, «Эстони» совхозой, «Бурводстройн» нүүдэл оньһожоруулагдамал колоннын, харгы заһабарилга-барилгын захиргаанай хүсөөр үйлсэнүүдээ асфальтаар хушаба. Тэрэшэлэн Соёлой ордонуудые, бэшэшье гэрнүүдые хамтын хүсөөр зэһабарилдаг, баридаг юм. Шэнэ-Уоянай поселково Совет (түрүүлэгшэнь А. Г. Клементьев) нютагайнгаа хоёр километр харгые асфальтаар хушаа.

Энэ районой Байгалай сельсовет өөһэдынгөө эмхинүүдэй мүнгөөр аппаратура абаад, телевиденийн хоёрдохи программые харадаг болохые бэлдэжэ байна. Дээдэ-Заямхын сельсовет бухы предприятинуудай хүсөөр нютагайнгаа үйлсэнүүдые зайн галтай болгоод, стадион барихые хараална.

Хойто-Байгалай райондо байрын гэрнүүдые олоор бариха хүсэлэнтэй, гэбэшье барилгын материалнууд дуталдана. Иимэ байдалһаа гарахын тула районно Советдэй үйлсэдхэхэ комитет Уоянай леспромхозой ба үйлэдбэрийн комбинадай хүсэ нэгэдүүлжэ, барилгын материал ехэөр гаргахые түсэблэнэ.

Ерадай депутадуудай Хурамхаанай районно Советүүдэй бэелүүлдэг ажал ябуулга тухай хэлэхэ хүсэлэнтэйб. Эндэ Барханай сомоной Совет ажалаа һайнаар ябуулна. Колхозой, сомоной Советдэй, сельпогой хүсөөр үүгэдэй саад баригдоба. Коопзверопромхозтой хамтаржа, худалдаа наймаанай комплекс барижа дуулжа байна. Энэ комплексдо столово, хоёр магазин ороно. Бархан нютагта элдэб хэмжэ ябуулгенүүдые үнгэргэдэг «Баяр» гэжэ байшан худалдэг болонхой. Энэ ордондо али бухы баяр ёһолонуудые тэмдэглэдэг, эзлуу хубүүдые сэргэгй албанда удэшэдэг, түрэ хурим наададаг байна. Нютагай залуушуул сулее сагтаа стадиондоо сугларжа, элдэб янзын спортын наадандa хабаададаг. 1987 ондо чэзгэдһэн стадиондо үбэлдее сана, коньки зээлеэр үгэхэ пункт худэлдаг юм. Соменой Советдэй түрүүлэгшэ М. М. Доржиев депутадуудтайгаа хамта ушөөшье олон һайн юумэ бэелүүлхэ хараа түсэбтэй.

Ондоошье районуудые абаа һаа, ерадай депутадуудай Захааминай районно Советүүд ажалаа һайнаар ябуулна гэхэдэ болохо. Тус районой Дутэлуурэй сельсоведэй Улэнтэ нютагайхид булгадаа хамтаржа фельдшерскэ пункт баряад, хүүгэдэй саадай һуури табиба. Нёдондо һүргуулиин байшан бариһан юм. Улэнтынхидһөө жэшээ абажа, далахай нютагайхид хамтаржа, клубай, һүргуулиин байшангуудые барижа захалба. Хамниин сельсоведтэ үмсын гэрнүүдые олоор барина.

Энэ райондо бага һуурин тосхонуудые өөдэнь татахые, болбосон тухэлтэй болгохые оролдодог. Үнгэрэгшэ намар районой 11 бага тосхондо найр наадан үнгэрэгдэнэн байгаа. Бага һуурин тосхонуудые һайжаруулха даабари районно Соеедэй сесси дээрэ баталан абаһан байха юм.

Мүнөө ерадай депутадуудай олон Советүүд Эдеэ хоолон программые бэелүүлхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хендуулжа, нютагайнгаа хүн зондо үмсын мал барюулха зорилго табина. Хорин районой Удын, Ярууныи Ульдэргэ, Мужыха нютагуудта, Баргажанай район дотор энэ ажал илангаяа һайнаар ябуулагдана. Гэхэтэй хамта Эдэн Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын Прибайкалийн, бусад районуудта энэ асуудалда хангалтагүй муугаар хандана гэжэ тэмдэглэлтэй. Жэшээнь, Эдэн районой түб Петропавловка һуринда ажаһуудаг айлнуудай хахадһаа дээшэ хубинь мал баридаггүй. Тус районой Доодо-Торин, Бургалтай, Борьёо, Белоозерск нютагуудай хүн зон мал үсөөнөөр барина. Бусадшье районуудай олохон нютагуудта ажаһуургшад түшаа иигэжэ хэлэлтэй.

Худөөдэ ажаһуурһан аад, мяхаар, һүөөр, үндэгөөр өөһэдынгөө хангажа шадахагүй гээшэ ямар юм? Эдеэ хоолой зүйлнуудээр өөһэдынгөө гуйсэд хангахаһаа гадна, улүү гараһан юумэ-эз город абаашажа, колхозой дэлгүүр дээрэ гаргажа, худалдаха ёһотойл. Тиигэбэл тэдэ оронойнгоо Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ шадаха эзргээрэ хубитаяа оруулха байна бшуу.

Эдэ бухы ажал ябуулга ерадай депутадуудай Советүүдэй хүтэлбэрине шэнэ шатада гаргалгаһаа дулдыдаха байна.

Д. ДАШИЕВ,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй инструктор.

Соёлшод—хүдөөгэй ажалшадта

ҮБИЛАЛТА БИИЛ ДАА

[illegible] мундэргануд, [illegible]ойгоорхи ой морида хуу бурзан сахе [illegible] секретарь манда ойлгуулна.

Сагаан-Шулуутай һуурида Хорло Халтагаевна, Иван Сандонович Халхаевтан 35 жэлдэ совхозойнгоо хонин һүрэг харуулжа байнхай. 8 үхибүүдтэй айлайхи юм. Үнгэрэн 1987—1988 онуудай малай үбэлжэлгын үедэ тэдэнэр зуун зэс хонин бүриһөө 103 хурьга абаһан байгаа. Һүрэгэйнгөө эдихэ үбһэ тэжээлые өөһэдөө бэлздхэдэг гуриптай. Нёдондо республиканий түрүү хонишодой зубловэндэ хабаадалсаа һэн. Тэдэнтэй хамта үнгэрэгшэ жэлэй ноябрь соо сэрэгэй албанһаа ерэһэн Валерий хубүүнинь худэлэлсэнэ. Мүн 8 класса һурадаг Сырен хубүүнинь амаралтынгаа үедэ хамһалсадаг байна.

— Бидэ хоюулаа байгша ондо наһанай амаралтада гараха ёһотой зомди. Эдэ хонидоо ажалша зондо тушаажа үгөөл һаа, ехэл дурэтайбди. Шадамар худэлмэришэ зоной гарта ороо һаа, түл түрэсэ һайн үгэхэ, нооһошье һайнтай байха губ даа. Бухы наһан соогоо хонишоноор ажаллаһан хадаа манай һүүлдэ эндэмнай хэн хүдэлхэб гэжэ баһал һанаагаа зобогдохол байна,—гээд Хорло Халтагаевна хэлэнэ.

Хонишодтой уулзаһаар, хөөрэлдэһөөр ябатарнай үбэлэй үдэр богони аад, юугээшье мэдээгүйдэ һүни орой болошобо. Хойто-Гол тосхондо бусаха эмдаа Дамдин Сыреновичтэй хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэбди.

— Манай совхоз мяхалиг мал үсхэбэрилхэһөө гадна, һу һаалиин фермэтэй. 2800 хонидтой, 700 гаран адуун һүрэгтэй юм. Тарианаймнай газар район соо эгээл бага гэжэ тоологдоно. Нёдондо гектар бүриһөө 17,7 центнер ороо абаабди. Үнгэрэн жэлдэ хамта дээрээ 10.419 центнер тарва, 20.845 центнер үбһэ абаа, 4085 тонно силос дараа һэмди. Совхоздо тракторно-тарьяан ажалай аренднэ гуримаар худэлдэг 2 бригада бии. Аренднэ хөрилсаанай ёһоор худэлдэг болоһоор ажалаймнай дүнгүүд ябала һайн болонхой. Урда жэлнүүдэ орходоо механизаторнууд оролдосотой, ханалгатай худэлнэ гэхээр. Жэшээлхэдэ, нёдондо үрзанданайхида орходоо тарьа хуряалгаяа 4 хоногоор урид, силос дараллгаяа 7 хоногоор түргэн дүүргэнэн юм. Гадна 4 комбайнериай Харбяангуудай совхоздо ошожо, ургасыень хуряалсаа, өхэ туһа хүргөө. Мүн 9 хонишон гэр бүлын подрядай гуримаар ажаллана. Тугалтай үнэздые харуулһалдаг 17 гэр бүлынхид баһал тиимэ гуримаар ажаллажа байна. Мүнөө бухы ажалшадайнгаа һуудал байдалда, соёл болбосороолдо, социальна хүгжэлтэдэ анхаралаа һураггүй ехээр хандуулдаг болохо байнабди.— гэжэ тэрэ хөөрөө һэн.

Илангаяа эндэ ерээдүйн сагта газар нютагайнгаа эзэд болохо дорохоо урган гараха ябаһан эдиршүүлые хумуржуулгэдэ анхаралтабиха, залуушуулай түрэлэн нютагтаа үлээжэ, эжы, абанарайнгаа хэжэ байһан ажалые саашань үргэлжэлүүлхэ хэрэгтэнь туһалха гэжэ совхозой дирекци, партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд оролдоно. Энээндэ нэгэ нимэ жэшээ дурдая. Һүүлэй 2—3 жэлдэ эндэ залуу айлнуудта гэр байра барихедань, трактор болон барилгын модо, шулуу бэлдэхэ талаар туһалдаг заншалтай болонхой. Тэрэнэй ашаар богони болзор соо 28 шэнэ гэр баригдаа. Мүнөө үедэ совхоздо гэр байрануд дуталдахаяа болинхой. Үнгэрэн жэлдэ 200 һуурита соёлой шэнэ байшан, 10 хүүгэй хэбтэжэ аргалуулха больница баригдаа юм. 1989 ондо 90 үхибүүдэй байха ясли-сад, магазин, пекарни гэхэ мэтэ баригдахаар түсэблэгдэнхэй. Тиихэдэ ойрын 1—2 жэлнэ түб тосхондоо тамаралгын бассейн, КСК бариха түсэбтэй.

Эдэбхитэй, ажалдаа урагшаа һанаатай, зон нүхэдөө дахуулжа ябадаг коммунистнууд нэрлэгдэ. Тэдэнэй дунда залуу коммунист Николай Санжиев дурдагдаа. Тэрэ олохон жэлдэ мяхэнай малай гуртын үнэ-дһэ тугал абалгаар, шэгнүүрыень нэмэлгээр даабаряа жэлнэ жэлдэ улүүлэн дүүргэдэг байна. Түрүү механизаторнуудай дундаһаа Валерий Базаров, Валерий Шиликов, Мэлс Ихинеев болон бусад баһал дурдагдаа.

Ажахын үнинэй малшан Гарма Генинович Паданов хөөн нүхэр Дуяма Дамдиновнатаяа хамта бухы наһаяраа мал ажалда ябажа, мүнөө үедэ наһанай амаралтада гаранхай. Нүхэр Паданов 1984 ондо Ажалай Улаан Тугай орденоор, 1986 ондо ВДНХ-гай зүгһөө «Москвич» түхэлэй автомашинар шагнагдаһан юм.

Турэнай совхозой директор Илья Садаевич Маншөевэй үүсхэлэр республика соогоо эгээн түрүүлжэ, түс ажахы Зүүн Сибириин соёлой институтдай холбоо барисаа байгуулжа, олон багшанарые урижа, һонирхолтой уулзалгануудые үнгэргэнэн байна. Гадна нютаг дээрээ өөрын ерадай аман зохёолой ансамбльтай болохо һанаатай.

Эдэ бүгэдэнөө харахада, нилээд заха холын гэжэ тоологдохоор хада хабшал, ой тайга газарта оршодог нютагта, энэ багахан ажахыдашье хүн зоной һүүдал байдалда горитой хубилалтануд боложо байна. Энээндэнь баясахаар.

В. ГУНЗЫНОВ,
манай штатнабэшэ корр.
Түнхэнэй район.

ЗАНШАЛТА ЗҮЛӨӨН

Жэл бүхэндэ һүргэшадай үбэлэй амаралтын үедэ үнгэрэгдэнэн заншалта болоһон бэшэнарай январиин зүблөөн Яруунын райондо боложо үнгэрбэ. Энэ жэлдэ зүблөөндэ хабаадагшад дүрбэн булэг боложо хуваарилагдаһан байна. Ульдэргын, Тужын, Эгэ-ын-Адагай, Мужыхын дунда ба Эгэтын найман жэлэй һүргуулинууд нэгэдхи, Нарһатын 1-дэхи, 2-дохи, Комсомольскийн (Хархын) дунда, Улхасаагай найман жэлэй һүргуулинууд — хоёрдохи булэг боложо Гундын соёлой шэнэ байшанда Гундын, Иисэнгын, Тулдуунай дунда, Хоргын, Шэрэнгийн эхин, Озёрный найман жэлэй һүргуулинууд, тиихэдэ Тэлэмбын, Витимэй, Целинный дунда һүргуулинууд Тэлэмбэ тосхондо сугларнаһ байна.

Мүнөө Нарһатын түбэй булгэмдэ үнгэрһэн суглаан тухай тобшо тэдыгэзэр хөөрэхэ хүсэл байна. Энэ зүблөөн Нарһатын 2-дохи дунда һүргуулиин байшанда үнгэржэ, түрүүлэн пленарна зүблөөн үнгэрбэ. Эндэ ерадай эрдэм һуралсаа профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ Ц. Ц. Цыренжапова суглаа нээжэ, ерадай гэрээрэгэй Бүхэсоюзна съездэй дүнгөөр тобшолол хэжэ, райОНО-гой үнгэрһэн жэлдэ хэһэн ажал хөрэгүүд тухай тогтоходоо, иигэжэ, тэмдэглэлэ һэн:

— Үнгэрһэн үе соо долоон семинар үнгэрэгдөө. Тиихэдэ Тужын дунда һүргуулида творческо лаборатори хүдэлжэ, аймагай бэрхэ багшанар 13 нээмэл хэшээлнүүдые үгэһэн байна. Үхибүүдэй гараар хэгдэнэн выставкэ-ярмаг һонирхолтойгоор үнгэрэгдөө, мүн Иисэнгын дунда һүргуулида нээмэл һуралсалай удэрнүүд эмхидхэгдэнхэй.

Ц. Ц. Цыренжапова саашань иимэ дурадхад оруулба: «Багшанарай гэрнүүдтэйгээр һүргуулинуудые саашадаа комплексноор барихыень дээдэн зургаанууда хэндэя». «Минии шэнэдхэн хубилалгаа» гэһэн конкурсын уряа доро Нарһатын 1-дахи, 2-дохи һүргуулинуудта хүүгэдэй ансамбльнуудые эмхидхэхээр хараалагдана.

Зүблөөндэ Комсомольскийн дунда һүргуулиин директор П. А. Хонгорова, Нарһатын 1-дэхи дунда һүргуулиин зураг болон черчениин, ажалай багша С. Ш. Ширапов Улаанбаатар найман жэлэй һүргуулиин директор Ц-Д. Ч. Зундуй, Нарһатын 1-дэхи дунда һүргуулиин директор В. В. Щепелин, Нарһатын 2-дохи дунда һүргуулиин һуралсалай таһагые даагша Л. А. Мешерякова гэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

Үгэ хэлэгшэд, мүнөө үедэ һүргуулиин ажабайдалда элдэб олон хубилалтануудай боложо байһан тухай, түрэлхи хэлээ хүгжөөлгэ тухай, һураг шэд болон багшанарай хооронохи харилсаан, шэнэ арга ёһоор, шэнэ үеын хүнэй хүби заяан тухай, түрэл байгаалияа аршалха талаар хэмжээнүүд тушаа шуналтайгаар хөөрэлдэбэ.

Энээнэй һүүлээр табан ондоо секциинүүд худэлөө. Эндэшье хубүүдэй эрдэм мэдэсые дээшэлүүлхэ тухай, багшын өөрын үүргэ, предмедээ мэдэхэһээ гадна шэнэ арга боломжонуудые шадахыса хэрэглэхэ тухай ябала шанга хөөрэлдөөн болоһон байна. Илангаяа буряад хэлэнэй багшанар методическа литературын дутамаг тушаа, буряад хэлэн дээрэ хэблэгдэнэн зохёолнууд ехэтэ дуталдана гэжэ тэмдэглээ.

Илангаяа һүргуулинуудта мүн лэ хүгжэмэй багшанар дуталдана.

Энээгээр нэгэ удэрэй январиин багшанарай конференци ажалаа түгэсөө һэн.

Д-Н. ХАЛХАРОВ,
Нарһатын 1-дэхи дунда һүргуулиин буряад хэлэнэй багша.

Ерадай элүүрые хамгаалгын албанай урда табигдаһан зоонрилгонуудые «Микрохирургия глаза» гэжэ һалбаринууд хоорондын эрдэмэй-техническэ комплексын генеральна директор С. Федоровой хүтэлбэри доро худэлжэ байһан творческо коллектив амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. Федоровой кабинет соо совет-французуз хамтын предприяти эмхидхэхэ тухай французуз «Бунг» фирмын түлөөлэгшэдтэй хоёрэлдөөн боложо байна.

ТАСС-ай фотохроника.

БАГАҺААНЬ ЭХИЛЖЭ ҺУРГАХА

Мүнөө үедэ үхибүүдэй багаһаань хойшо буряад хэлэн дээрэ хөөрэлдүүлжэ һургаха шухала. Үхибүүн ааба, эжыя гэжэ үгэнүүдһэ эхилжэ, хэлэндэ ороно ха юм. Гэртэхийнинь түрэлхи хэлээрээ хөөрэлдэжэ байбал, бага хүүгэд һажаалдаад лэ түрэлхи хэлэндээ һураха байна. Бусад хэлэндэ ябууд һураха һэн гэжэ һанагдана.

Урда сагта бидэ һургуулида ябахадаа, Х. Намсараевай «Цыремпил», Ц. Доной «Хирэтэн һара» гэхэ мэтэ зохёолнуудые угаа ехээр һонирхожо, үдэр һүнигүй уншадаг байгаабди. Тэрэ үедэ ябала һонин номуудшье хуушаи монголоор, лата хэлээр гарадаг байгаа. Тиихэдэ үхибүүдшье буряад хэлээ гүнээгыгөөр мэдэдэг байгаа.

Мүнөө буряад хэлэн дээрэ номшье мүртэй гарехаа болишоо. Минии һанахедал, хүгжэлтын тогтошоһон сагта манай буряад хэлэн хүндэгүй боложо, һургуулида заагдахааш болижо, ехэл хойшоо гараа даа. Аша, гушанарнайшье түрэлхи хэлээ мэдэхээ болишоо. Юундэб гэхэдэ, һургуулида заахаа болёо, эхэ, эсэгэнь буряадаараа гэртээ хөөрэлдэнэгүй. Тэрэл тогтошон сагта дээдын зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд болон эрдэмтэд буряад хэлэ үзэлгые бурууша адаг болоо һэн. Буряад һургуули дүүргэнэн эон ород хэлэндэ муу, тулюур байдаг, бэшэхэдэшье, уншахадаашье олон алдуу хэдэг гэхэ мэтээр шүүмжэлгэ хэдэг байгаа ха юм. Буряад һургуули дүүргэнэн хүбүүд, басагад дээдэ һургуулида орохо шалгалта бариха-даашье. муу сэгнэлтэ абаад, орохо шедангүй, олонхинь гэртээ бусадаг гэжэ хэлсэдэг һэн. Гэхэ мэтын шалгалгануудые олоод лэ, буряад хэлэ һургуулида заалган хоригдоо һэн бшуу. Зарим хүнүүдэй «буряад үнэн» газетэ уншахада, дээрэлхүүшэг һанаатай хүнүүд тэдэниие наадалан иигэжэ хэлэдэгшье һэн: «Ши энэ «Буряад үнэн» уншана гүш? Хаял дее, юу мүртэй юумэ бэшэхэ һэм дее».

Манай «Буряад үнэн» газетын шанар һүүлэй жэлнүүдтэ ябала һайн болонхой. Гераһан материалнууд удхатай, һонирхожо уншамаар юумэн олсор гарана. «Толи» гэжэ һоним хуудаһан гарадаг. Тэндэ уран зохёол, һайн шүлэг, таабери, онтохон гэхэ мэтэ һонирхомоор зүйлнүүд ходо толилогдодог.

Мүн «Хараасгай» гэжэ ехэл һонин үхибүүдэй журнал бии болоо. Минии ашанар ябала дуратайгаар «Хараасгай» журнал уншадаг юм. Эндэ һаяшаг «Буряад үнэн» газетын хуудаһандa нүхэр Данзан Дармаевай буряад хэлэн тухай ехэхэн статья гараба. Тэрэ нүхэр статья соогоо буряад хэлэн тухай ябала зүб асуудалнуудые табиһан байна, тиигээд би тэрэ һанамжануудыень дуулһан дэмжэнэб.

Ч-Д. БУДАЕВ,
СССР-эй ерадай гэгээрэлэй отличник.

ГАРШАГУУДҺААШЬЕ ЭХИЛЭЭД ХАРАХАДА...

Би буряад хүн хадаа бүри һургуулида һураже ябахаһаа «Буряад үнэн» газетэ уншадагби, мүнөөшье захидагби. Түрэл хэлэн дээрэмнай гарадаг газетэ жэлнээ жэлдэ удхаараа, шанараараа ябала һайн боложо байһан янзатай ергоа.

Тиигэбэшье газетээ абаад харахадаа, бодолдомни нэгэл таарамжагүй болоходол гэдэг. Юундэб гэхэдэ, иимэ байна: түрэл хэлэн дээрээ гарадаг газетээ дээрэһээнь уншажа үзээ. Эгээл түрүүн барлаатай мүрнүүдые иигэжэ уншанабди. «Бухы ороной пролетаринар, нэгэдэгты!». Тиигээд «Буряад үнэн» гэжэ томо бар үзэгүүдээр бэшээтэй. Саашань уншахадамнай, иигэжэ соностоно: «Советскэ Союзай Коммунис партийн Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй, Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган». Эдэ үгэнүүд соо «буряад» гээшэнээ ондоо нэгэшье **буряад** үгэ эндэ үгы ха юм. Түрэл хэлэн дээрээ гарадаг газетэдээ иигэжэ бэшэдэгнай ямар удхатай, үндэһэтэй юм? Минии һанахедa, иигэжэ бэшэхэдээ, буряад хэлэнэйнгээ баялигые хэрэглэжэ шадаагүй шэнгээр һанагдаад байха юм.

Аяар гурбан зуугаад жэлэй саана һайн дураараа Росситай нийлэнэн «харанхы», «мунхаг» гэгдэгшэ элиндэгүүдиай ородшье, хитадшье, мүн ондоошье хэлэнэнэ олон үгэнүүдые оршуулжа, буряад хэлээ баян болгожо, бухы үртэн буряад дайдаараа тараажа шедэһан байна.

Харин буряад хэлэнэй мүнөөнэй эрдэмтэд гэжэ эндэб янзын нэрэтэй, зиндаатай олон зон ажаллажа байдаг. Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай дээдэ һургуулида залуушуулда буряад хэлэ заадаг эрдэмтэд бии. Газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэд, уран зохёолшод эрдэмтэдтэй хамтаржа, эдэ үгэнүүдые оршуулжа шедахагүй байна гээшэ гү? Али хүн хэрэгсэжэ ороолдоногүй гээшэ гү?!

Түрэл хэлэн дээрэмнай гаржа байдаг газетэдээ иимэ гажа буруу — ородшье бэшэ, буряадшье бэшэ, харин ород хэлэнһээ абтаһан үгэнүүд гажэ шалтаад, -ой, -ай, -эй залгалтануудые нэмэжэрхёод, буряадшалһан шэнги болоод, үдэр бүри хэблэжэ гаргахадаа, ёһотойгоор түрэл хэлээ дуулһан хэрэглээгүй байна бэшэ гүбди?

Ажабайдалнай ямаршье сагта нэгэ дороо эрьелдэжэ байгаа бэшэ, харин урагшаа ябажа байгаа хадань, олон шэнэ үгэнүүд бии боложо байха ёһотой юм бээ. Тиигэбэшье буряад хэлээ наринаар, нангинаар абажа ябахын тулада, абтаһан үгэнүүдые түрэл хэлэндээ шадаал һаа үсөөнөөр нэбтэрүүлбэл, һайн байгаа гэжэ бодоноб.

Би ажал хэрэгээрээ Яхад, Хакас, Казах ороонуудаар, нютаг нугаар ябажа үзээб. Тиигээд тэндэхи зоной ябала ороолдосотойгоор өөрынгөө ба ород хэлэн дээрээ гоё һайханаар бэшээтэй гаршагуудые эмхи зургаанай газаа харагшаб. Ядахадаа «магазин» гэһэн үгые өөрынгөө хэлэн дээрэ бэшэһыень харахадаа, нэгэ талаһаа һонирхожо гайхахаш, нүгөө талаһаа манай Буряадай оршуулгакуудтай зэргэсүүлжэ үзөөд, эшэнэн шэнги болохош.

Урдань, табяад-жараад онуудта «Буряад үнэнэй» нютага «район» гэжэ бэшэдэггүй, харин «аймаг» гэдэг байһанаа, мүнөө болоходо, дендаал ороодоор бэшэдэг болонхой.

Эдэ мэтын жэжэ божо үзэгдэлнүүдһэ боложо, уран һайхан, ульгам зөөлөн буряад хэлэнэй улам баяжажа бадархын орондо, унтарха шэнжэтэй боложо байна бэшэ аал?

Б. АЮРОВ,
«Бурятскагропромэнерго» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ, газетын уншагша.

ҮЛЭГЭР ФЕРМЕРНҮҮД

[illegible] (Брестскэ область). [illegible] Компартийн 60 [illegible] толгой загуу эбэртэ [illegible] шахан таргалуулна. Газетын корреспондент [illegible] хахад жэл болоо. [illegible] тэдэнэр совхозой [illegible] 100 мянга гаран тухэриг сэбэр мүнгэ оруулһан байна. Харин Василий Васильевич Вера Антоновна хоёрой салин хүлһэн 30 мянга шахуу тухэриг болоо.

Энэ бүлэ ороолдосотой үнэн сэхээр худэлиэ гэжэ хүнүүд харана. Малай хойноһоо харуулһалхаһаа гадна, хэхэ, юумэниинь олон. Тэдэнэй мэдэлдэ МТЗ-80 трактор, тэжээл тараадаг хоёр түхеэрэлгэ бии. Урдань худалдаа наймаанда худэлдэг байһан һамганиинь хэрэгтэй тоолого хэдэг. Нютагай һүргуулида һурадаг Миша, Вася, Наташа үхибүүдынь түһалаа ааб даа. Совхозойхитой сасуулхада, гэр бүлын фермэ дээрэхи ажалай бүтээсэ таба дахин дэзгүүр юм.

(ТАСС).

ТАСС · АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

ТОДОРХОЙ БОЛЗОР ГАРГАА

НЬЮ-ЙОРК. Намибида бэеэ дааһан байдал олгохо тухай 435-дахи тогтоолые 1989 оной апрелиин 1-нээ бэелүүлжэ эхилхэ тодорхой болзор ООН-ой Аюулгүйн Совет гаргаба. Нэгэн дуугаар баталагдан абтаһан хоёр тогтоол соо ООН-ой хиналта, шалгалта доро сүлөөтэ, үнэн зүб һунгалта үнгэргэһэнэй ашаар Намибида бэеэ дааһан байдал дары олгохые шидэнхэй байһанаа тэрэ тэмдэглээд, Баруун-Урда Африкын ерадай эмхинн (СВАПО) болон ЮАР-ай хоорондо буудалдаа хүүляар болюулжа эхилхыень ООН-ой Генеральна секретарьта даалгаба.

КОНФЕРЕНЦИ НЭЭГДЭЭ

НЬЮ-ЙОРК. «Худалдаа наймаа хэжэ, урьһаламжа үгөөд, хүгжэлтые хангажа, эб найрамдал тогтоохо» гэһэн темээр экономическа конференци ООН-ой штаб-байшан соо нээгдээ. Элитэ мэдээжэ совет болон американ экономистнууд, политическэ ажал ябуулагшад, хоёр ороной хоорондохи худалдаа наймаанай-экономическа холбоое үргэдхэхые хүсэдэг фирмэнүүдэй, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд тэрээндэ хабаадана.

СССР-эй экономическа реформын онсо шэнжэнүүд, хараа түсэбүүд, гадаадыи экономическа холбооной, экономическа харилсаанай, валютно-финансын ба эмхидхэлэй асуудалнуудые хаража үзэхэ талаар совет предприятинуудай хүүляар хараалагдаһан арга боломжонуудые үргэдхэлгэ олоной хабаадалгатай хураллаанда хабаадагшадай хоёр үдэр соо зүбшэн хэлсэхэ асуудалнуудай тоодо ороно.

МАРТИН ЛЮТЕР КИНГЫН ТҮРЭҺЭН ҮДЭРЫЕ ТЭМДЭГЛЭЭ

НЬЮ-ЙОРК. Дайн дажаргүй, хүсэрхэлгэгүй дэлхэй тухай хүсэлэн олон миллион хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэлдэ бадаржа байна. Нимэ хүсэл эрмэлзэлтэй хүниие американецууд гүнзэгы сэдьхэлһээ хүндэлдэг.

Январь һарын гурбадахи понедельниктэ Мартин Лютер Кингын түрэһэн үдэр тэмдэглэгдэдэг юм. США-гай конгрессэй шидхэбэрээр дүрбэн жэлэй урда тээ энэ һайндэр тогтоогдоо һэн. Хэрбээ хүлһэнэй алууршанай бүүгай һомоной негр ерадай эрхэ сүлөөгэй түлөө бухы дэлхэй дээрэ мэдэгдэ болоһон хүнэй, Эб найрамдалай түлөө Нобелевскэ шангай лауреадай ами наһа таһалаагүй һаань, Мартин Лютер Кингын түрэһөөр 60 жэлэй ой январиин 15-да гуйсэхэ байгаа. Негр ерадай эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлтын ами наһа таһалһан тэрэ уршагта үдэрһөө хойшо хори гаран жэл үнгэрөө. Элдэб шарайтай хүнүүдэй адли тэгшэ байдал тээшэ эрмэлзэһэн Кингын суртал һургаалнууд мүнөөшье мүнхэл.

КОМИТЕДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ ДҮҮРЭБЭ

ТРИПОЛИ. Ливидэхи байдалые зүбшэн хэлсэхын тула зарлагдаһан Дундада далайн оршондохи ороонуудай эб найрамдалай комитедэй онсо нараалтай заседани Ливийн Джамахирийн нинслэл хотодо дүүрэбэ. Комитедэй баталан абаһан мэдүүлгэ соо США-гай авиацийн Ливийн хөёр самолёдые унагааһыень, бага ба амгалан тайбан арад тушаа Холбоото Штадуудай захиргаанай бэелүүлжэ байдаг гүрэнэй терроризмын политика эрид буруушаагдана.

Дундада далай дээрэ американ сэрэгүүдэй байлгуулгадаһые уншар эндэхи арадуудай үндэһэн аюулгүй байдалда уршаг тойбо татана, уласхооронидын далай соогуур суднаар ябалгада аюул тохёолдуулна гэжэ мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Дундада далай дээрэ Холбоото Штадуудай сэрэгүүдэй байлгадаһые буруушааһан хуули дары хэрэглэхыень Дундада далайн оронуудай эб найрамдалай комитет уласхоорондын эмхинүүдые, бухы ороноуудай эб найрамдалай комитедүүдые урилаба.

Дундада далайе гадаадын сэрэгэй баазануудгүй, флодуудгүй, эб найрамдалай зона болгохо талаар шэглүүлэгдэнэн Ливийн хүсэлэл ороолдолгонуудые дэмжэжэ байһанаа заседанида хабаадагшад Муамар Каддафида эльгээһэн телеграмма соогоо мэдүүлнэ.

ХҮДЭЛМЭРИГҮЙШҮҮЛ ОЛОШОРНО

БРЮССЕЛЬ. Нёдондо жэлэй ноябрь һарын һүүл багта Европын экономическа эмхидэ ородог 12 ороондо худэлмэригүйшүүлэй тоо 15.11 миллион хүндэ хүрэһэн байгаа. Энэнь ажал хэхэ аргатай хүн зоной 10,1 процентнь болоно гэжэ ЕЭС-эй статистическэ албан — «Евростат» мэдээсэнэ. Урдахи һаратайнь жэшээлэл, худэлмэригүйшүүл 50 мянган хүнөөр хороо. «Евростадай» сэгнэһэнэй ёһоор, «юрэнхы дэлгүүрэй» ороноудта худэлмэригүйшүүлэй жэлэй дундуур хэмжээн ажал хэхэ аргатай хүн зоной 10.3 процентнь болоно.

Соёлой һонин

«БАЙГАЛ ДАЛАЙ—БАЙГААЛИЙН ШЭМЭГ»

Ц Сампиловай нэрэмжэтэ ураг зурагай музей соо «Байгал далай — байгаалиин шэмэг» -эпэн фотовыставкэ ургажаэр нээгдэбэ Тус выставкые Бухэроссийн байгаали хамгаалха булгэмэй Эрхүүгэй областиин болон Буряадай АССР-эй эмхинүүдэй советүүдэй хүдэлмэрилэгшэд эмхидхэһэн байна.

Выставкэдэ Советскэ Союзай АПН-эй фотокорреспондент П. П. Малиновский, «Буряадай залуушуул» газетын штатнабэшэ фотокорреспондент А. Д. Князева хоёрой арбаад гаран жэлэй туршада буулгаһан зурагууд олоной үзэмжэдэ табигдаба.

Һүүлэй үедэ Байгал далайгаа арюун сэбэр байлгахын түлөө тэмсэл хаа хаанагүй үргэнөөр дэлгэрнэ, шухала удха шанартай тогтоолнууд парти, правительствын зүгһөө өбтаа гэшэ. Дурсагдаша хоёр авторай выставкэдэ табиһан зуугаад зурагууд энэ асуудалда зорюулагдаһан байна. Жэшээнь, Александр Князевай буулгаһан зурагуудай дунда «Добтолго», «Һандаралга», «Намда — агаар» гэһэн фото-зурагууд һонирхол татана. Түрүүшынхинь, катерай мотоорто сохюулжа үхэһэн олон тоото омоли, нүгөөдэ хоёрынь далайн эрьедэ асаржа хаягдаһан бог доорой, түмэр түдэгэ амилжа ядаһан хаб загаһанай уһанай эсьедэ хэбтэнээр буулгаһан фото-зурагууд выставкэдэ ерэгшэдэй эрхэ сэдьхэл хүдэлгэхэ.

Эрхүүгэй үндэсэй университет дүүргэһэн эдэ хоёрой фотографяар һонирхожо эхилһэн сагһаа хойшо байгаалитай дүтөөр танилцаха эрмэлзэлтэй байгаа-иинь абаһаар ойлгогдоно. Петр Малиновский 1967 оной Бухэроссийн, уласхоорондын выставкэнүүдтэ хабаадаа 1975 ондо Эрхүү хотодо «Мүнөө үе, залуу наһан, зохёон байгуулгаа» гэһэн үраг доро болоһон конференцидэ хабаадахадаа лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртөө юм. Харин удеадаки жэлнүүдтэнь Амстердамда, Москвада үнгэргэгдэһэн выставкэнүүдтэ хабаадахадаа, мүн лэ лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байгаа. Энэхэн телбэрилэгшэд энэ асуудал хараажа үзэхэдөө, танай хотодо үнгэргэхэ гэлсэ һэмди. Хотынгоо ехэ музейдэ фотозурагуудыемнай табиһандатнай баяр баясхалан хүргэнэб. Бултанай мэдэһээр Байгал далайм най гансал һэн хадаа бидэнэй, шинии, минии гэхэ асуудал байгаагүй,— гэжэ выставкые хүтэлбэрилэгшэ, Байгаали хамгаалха булгэмэй Эрхүүгэй областной советэй түрүүлэгшын орлогшо О. И. Харитонов хөөрэнэ.

— Таанад буулгаһан эдэ зурагуудайнгаа али зурагынь эгээл үнэтэй сэнтэйдэ тооложо байнат?

— Намда энээхэн,— гээд Александр Князев баглаа сэсэгүүдые бариһан хубүүнэй дурсэтэй зураг тээшэ заана.— Орон дотор эмхидхэгдэһэн фото-зурагуудай олон выставкэнүүдтэ энэ зурагни табигдажа, олондо һайшаагдаһан, өөртэмнишье үнэтэй сэнтэйдэ тоологдодог юм.

Александр Дмитриевич 1971 оной фото-зурагуудай выставкэдэ хабаадажа, һайн бүтээлнүүдэйнгээ түлөө олоной зүгһөө һайшаал, магтаалда хүртэдэг. Тэрэ Эрхүү, Ленинград, Москва, Амстердам хотонуудта үнгэргэгдэһэн выставкэнүүдтэ хабаадаһан байхаргаһаа) П. П. Малиновский, А. Д. Князев. 2. Сэбэр агаар бэдэрһэн хаб загаһан.

'В. МАТВИЕВСКИИН фото.

Он жэлнүүдэй үнгэрхэ бүри беян дүй дүршэлтэй боложо ябаһан эдэ хоёрой оршон тойронхи байгаалияа хамгаалха хэрэгтэ зорюулагдаһан хүдэлмэрэ бүри гүнзэгырүүлжэ, һонин, һайн фото-зурагуудаараа выставкэдэ орогшодые үрмэшан баясуулхань дамжаггүй.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Выставкэдэ оөһэдынгөө зурагуудые табиһан авторнуд (зүүн гарһаа) П. П. Малиновский, А. Д. Князев. 2. Сэбэр агаар бэдэрһэн хаб загаһан.

'В. МАТВИЕВСКИИН фото.

ШАЛГАЛТА БАРИБА

Эдэ үдэрнүүдтэ Зүүн Сибириин соёлой институдай соёлгэгээрэлэй хүдэлмэриин факультедэй дүрбэдэхи курсын студентнүүд гүрэнэй шалгалта-концертнүүдые харуулжа, дээдэ һүргуулида һураже шудалһан мэргэжэлээрээ шалгалта бариба.

— Энээнһээ үрда манай факультедэй зургаан отделени дүүргэгшэдэй мэргэжэлэй шалгалта бултыень гансал комисси хараже сэгнэдэг байгаа. Харин мүнөө жэлнэ отделени бухэнэй шалгалта-концертые олондо мэдэхэ болоһон мэргэжэлтэ артистнуудһаа бүридэһэн тусхай комиссинууд шалгажа абаха. Жэшээлбэл, «хатарай үраг һайханай коллективэй хүтэлбэрилэгшэ» гэһэн мэргэжэлэй шалгалта РСФСР-эй арадай артист П. Т. Абашеев түрүүтэй комисси шалгажа абаһан байна. Тиихэдээ хотын пионернүүдэй байшан соо эдэ шалгалтануд түрүүшынхиеэ үнгэргэгдөө.

— Институт дүүргэжэ байһан студентнэрэй шалгалта-концерт олон харагшадай, тусхай комиссиин урда харуулагдахадаа, тэдэнэй харюуселга, эрилтэнүүдынь дээшэлүүлхын хажуугаар мэргэжэлэйнь бэлэдхэл һайжаруулна. Тиимэһээ иимэ шалгалта-концертнүүдые зуб гэжэ тоолоод, саешадашье иимээр үнгэргэхэбди,— гэжэ тус факультедэй декан В. В. Китов хөөрэнэ.

«Хатарай үраг һайханай коллективэй хүтэлбэрилэгшэ» гэһэн мэргэжэл шудалһан студентнүүдэй харуулһан «Шэдитэ хадаг» (буряад композиторнуудай хүгжэмөөр, арадай онтохоной удхаар), «Ажабайдалдаа, дуратайб» (француз композиторнуудай хүгжэмөөр), «Туйаарыма куо» (М. Жирковой хүгжэм, Яхад арадай «Нюргун Боотуур» гэһэн эпрсэй удхаар), «Айбала» (Э. Вэйкманай, Р. Блэмарын хүгжэм, В. К. Железняковай «Айбала» гэһэн түүжын удхаар) гэһэн нэгэ акттай баледүүд шалгалтын комиссидэ илангаяа һайшаагдаа.

«Хоорой, оркестрэй үраг һайханай коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэн» мэргэжэл шудалагшад үраг һайханай Бухэнэ-юзна хараалтын дипломнт болоһон студентнэрэй академическэ хоортой, мүн энэл хараалгын лауреат болоһон ород арадай хүгжэмэй инструментнүүдэй оркестртэй хамта хөөр отделенитэй ехэ концерт бэлдэжэ харуулһан байна.

«Театральна үраг һайханай коллективэй хүтэлбэрилэгшын» мэргэжэл шудалагшад Б. Брехтын «Хүндэтэ сугларегшадэ» гэһэн зүжэг институдайнгаа тусхай аудитори соо харуулаа.

Шалгалта-концертнүүд ерэхэдүйн соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй һайн бэлэдхэлтэй боложо байнынь гэршэлээ.

Һаяар Яхадай, Тувагай АССР-нүүдэй, Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудай клубна эмхи зургаануудта дипломно практикэяа гарахаяа тэдэнэр эльгээгдэхэ байна. Тэрэнэй һүүлдэ үзэһэн предмедүүдээрээ гүрэнэй шалгалтануудые барижа, диплом абаха болоно. Тиигэжэ гүрэнэй түгэсхэлэй шалгалтануудые 102 студентнэр бариха юм. Тэдэнэй тоодо А. Чимитдоржийн, Х. Баяртуяа гэгшэд соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшын дээдэ һүргуулитай боложо, Монгол ороноо бусаха.

Г. ДАГБАЕВ.

ШЭНЭ САЛОН

Совет эрхэтэдэй хариин оронуудта ошожо хүдэлөөд, олоһон мүнгэ зөөринь СССР-эй гадаадын экономическа банкда хүдэлһэн оронойнь валютаар, мүн тусхай (түхэригүүдэй) счёт дээрэ СССР-эй нөөсэлгын кассенуудта хадагалаатай байдаг. Тэдэнэй эзэдэй дуратай эд бараатаа худалдажа абахын тулада орон соомнай тусхай магазинууд бии. Тиихэдээ тэдэнэр хариин ороной мүнгөөр гү, али чегэр тоосоо хэдэгүй. Уридшалан чековэ дэбтэртэ оруулагдаһан мүнгөөрөө эрилтэ хэрэглэмжээ хангуулдаг юм.

Чековэ дэбтэртэй худалдан абагшадые хангаха салон Улаан-Удэдэ һаа нээгдэбэ. Дөб дээрэ тэндэ соёлой-ажаһуудалай болон ажахын эд бараан дурадхагдана. Салон Октябрьска районой Приречная үйлсын 3-дахи гэртэ оршодог «Бытовые товары» гэжэ магазинай хойто талын залгаяа соо худэлнэ.

Республикын Худалдаа наймаанай министерствын үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн тус салон хэрэгтэй зондоо шухала ха юм.

В. ЭРДЫНЕЕВА.

ҮНИНЭЙ КИНОМЕХАНИК

Һаншагаа сайгаашье һаа, малшад, ангуушад, геологууд болон районойнгоо холо ойрын нютагуудта хүржэ, киногой һонинтой танилсуулжа ябадаг Владимир Шагжиевичые хэн танихагүйб даа. Бүри табяад онуудай эхээр кинемеханигай мэргэжэлтэй болоһон Пронтеев Аха нютагайнгаа ажалшадта кино харуулха хүсэлэнтэй холые холо гэнгүй, арадаа кинолентэнүүдээ үргэлөөд ябахыень хараһан лэ байхэ.

Владимир Пронтеев тиихэдэ Хүүргэ, Сорог, Бүгсөөн аяар холын Бэлшэр, Самарта нютагуудта худэлһэн, удаань «50 лет Октября» колхозой дүрбэн отделениин ажалшадта кино харуулжа ябана.

Гушаад жэлэй туршада худэлжэ ябаһан киномеханик В. Ш. Пронтеев «СССР-эй кинематографиин отличник» гэһэн тэмдэгээр, КПСС-эй райкомой, арадай депутадуудай райгуйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотаар хэдэн удаа шагнагданхай юм.

К. ДИМОВ.

«САГАЙ СУУРЯАН» ЗЭДЭЛБЭ

Яруунын рейгүйсэдкомой соёлой таһагай дэргэдэхи «Сагай суурян» гэһэн агитбригадые холын гүүртэнүүдтэ, һаалиин фермэнүүдэй улаан булангууд соо сугларһан малшад хаалуунаар угтана. Иратуу һайханаар арадай дуунуудые суг дуулаһан Баир, Екатерина Бальжинимаевтан, уран шүлэг шогтой хүхюунээр уншаһан Ольга Киршинова гэгшэд хараагшадта һайшаагдана. Мүн лэ малшадта зорюулагдаһан концертын программада эдэбхитэйгээр хабаададаг Б. Хашитов, С. Ширапова, Н. Пантелеева, Б. Доржиев, Т. Болотов гэгшэдые тэмдэглэмээр.

Гүүртэ бүхэндэ хүрэжэ, малшадай ажал хэрэгтээр һонирхожо, тэдэнэй һанал бодолоорнь хубаалдаха гэсэшэ манай уялга гэжэ районоймнай соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд тоолоно. Тиимэһээл «Сагай суурян» гэһэн агитбригада малшадтаа яарана ха юм.

Б-Х. �жИГМЫТОВА,
РОМЦ-эй ахалагша методист.

ҮНИНЭЙ КИНОМЕХАНИК

Һаншагаа сайгаашье һаа, малшад, ангуушад, геологууд болон районойнгоо холо ойрын нютагуудта хүржэ, киногой һонинтой танилсуулжа ябадаг Владимир Шагжиевичые хэн танихагүйб даа. Бүри табяад онуудай эхээр кинемеханигай мэргэжэлтэй болоһон Пронтеев Аха нютагайнгаа ажалшадта кино харуулха хүсэлэнтэй холые холо гэнгүй, арадаа кинолентэнүүдээ үргэлөөд ябахыень хараһан лэ байхэ.

Владимир Пронтеев тиихэдэ Хүүргэ, Сорог, Бүгсөөн аяар холын Бэлшэр, Самарта нютагуудта худэлһэн, удаань «50 лет Октября» колхозой дүрбэн отделениин ажалшадта кино харуулжа ябана.

Гушаад жэлэй туршада худэлжэ ябаһан киномеханик В. Ш. Пронтеев «СССР-эй кинематографиин отличник» гэһэн тэмдэгээр, КПСС-эй райкомой, арадай депутадуудай райгуйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотаар хэдэн удаа шагнагданхай юм.

К. ДИМОВ.

МАЛШАДАЙ ҮБЭЛЖӨӨНҮҮДЭЭР

Ивалгын соёлшод үбэлжэлгын үедэ худөөгэй ажалшадта концерт нееда харуулха хэрэгтые һайнаар эмхидхэнэ. Эндэхи районой соёлой байшангай худэлмэрилэгшэд, 38-дахи техническэ мэргэжэлэй училищиин, совхоз-техникумэй болоод дунда һүргуулиин уран һайханай бүлгэмүүдэй түлөөлэгшэд долоон хоног бүриин четвергын үдэр холо, ойрын малшадте ошожо ерэдэг юм. Энэ шухала хэрэгтэ Сотниковой, Улаан-Удын шубуунай фабрикын уран һайханай бүлгэмөөрхин мүн лэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Һаяхан Улаан-Удын шубуунай фабрикын уран һайханай бүлгэмөөрхин Ивалгын совхозтехникумэй малай болон хонидой үбэлжэлгын зургаан буусануудаар ябаже, концерт харуулаа.

Тиихэдэ эндэхи совхоз-техникумэй уран һайханай бүлгэмөөрхин (хүтэлбэрилэгшэнь С. С. Гаврилова) буряад, ород арадай дуунуудые, хатарнуудые гүйсэдхэжэ, Оронгын совхозой малшадые һонирхуулба. Тус бүлгэмэй хүгжэмэй талые хүтэлбэрилэгшэ Павел Юдин, мүн баянист Александр Кохаев гэгшэд өөһэдынгөө зохёоһон дуунуудые гүйсэдхэбэ.

С. БУРДЫМ,
райсоведэй гүйсэдкомой соёлой таһагай методист.

БҮХЭСОЮЗНА ҺАРА СОНОСХО

Совет Армии болон Далайн-Сэрэгэй Флодой байгуулагдаһаар 71 жэлэй ойдо зорюулагдажа, оборонно-ниитын хүдэлмэриин бүхэсоюзна һара соносхогдобо.

СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй баатаршалгын, революционно, дайшалхы болон ажалай баян дүй дүршэлые ажалшадай, комсомолшууд болон эалуушуулай дунда үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зорилгоор январиин 23-һаа февралиин 23 болотор бүхэсоюзна һара соносхогдобо. Совет Армии болон Далайн-Сэрэгэй Флодой мүндэлһөөр 71 жэлэй ойдо зорюулагдаһан энэ һарын туршада арад зоной дунда сэрэгэй-патриотическа, сэрэгэй-спортивна худэлмэри хэзээ хэзээнэйхиһээ эдэбхи үүсхэлтэйгээр ябуулагдаха, эмхидхэгдэхээр хараалагдана.

ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй, ДОСААФ-ай ЦК-нуудай соносхоһон заншалта энэ һарын туршада оборонно общество бухы худэлмэриеэ партийна, совет, профсоюзай, комсомолой эмхинүүдтэй, сэрэгэй комиссариадуудтай, граждан оборонын штабтай, «Знание» булгэмтэй суг хамта ябуулха болоно. Тиихэдээ Бухэсоюзна XIX партийна конференциин, СССР-эй ДОСААФ-ай бүхэсоюзна X съездын шиидхэбэриүүдые бэелүүлхын түлөө бухы худэлмэриеэ ябуулхадаа, ажалшадые, мүн залуу үеэнные Эхэ ороноо эрэлхэгээр хамгаалхаар хододоо бэлэн байха, совет патриодой, социалис интернациональна үүргэеэ нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ ёһо заншалай ураа доро эмхидхэхэ болоноби.

Соносхогдоһон һарын туршада Совет Армии болон Далайн-Сэрэгэй Флодой баатар габьяата түүхэ, дайшалхы ёһо заншалнуудые арад зоной дунда үргэнөөр тайлбарилха, дэлгэрүүлхэ зорилго табигдана. Хэнэйшье мэдэһээр совет арад граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнуудта, баатаршалга гаргаа. Афганистанай Республикада интернациональна уялгаяа дүүргэжэ байһан сэрэгшэдэй мүнөө үе саста харуулжа байдаг баатаршалга тухай үргэнөөр харуулха, ойлгуулха гэсэшэ биднэй уялга болоно.

Мүнөө манай республикын районуудта байгуулагдаһан эмхидхэлэй комитедүүд һарын туршада үнгэрэгдэхэ хэмжээ ябуулганнуудаа бэелүүлхын тула эртээнһээ оролдохо, хаана, хэзээ ямар хэмжээ ябуулга үнгэргөө һаа, һайн бэ гэжэ хоорондоо хэлсэжэ, тодорхойлхо, һайн эмхидхэлтэйгээр үнгэргэхэ болоно.

Январиин 23-һаа февралиин нэгэн болотор «Эхэ ороноо хамгаалга — бүгэдэ арадай хэрэг» гэһэн уяра доро тусхай арбан хоног үнгэргэгдэхөөр хараалагдаа. Энэ арбан хоногой туршада ажалшад болон залуушуул дайнай, ажалай ветерануудтай, совет арадай алдар солын, ажалай, революционно болон дайшалхы заншалые мүнхэлэгшэд — комсомолшууд, залуушуултай уулзаха, сэрэгэй-патриотическа асуудалда зорюулагдаһан үдэшэнүүдые, мүн эрэлхэг зоригой хэшээлнүүдые үнгэргэхэ юм.

Февралиин 1-һээ 16 болотор «Ульгэр түүхэдэ ороһон, илагдагшагүй...» гэһэн уяра доро сэрэгэй албанда мордохо залуушуулай слет, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дайшалхы болон политическэ бэлэдхэлэй отличнигуудтай, дайнай ветерануудтай үүлзаха, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй баатар габьяата түүхэдэ зорюулагдаһан кинофестивальнууд үнгэргэдэхөөр хараалагдаба. Харин һүүлшын долоон хоногой туршада республика доторнай «Сагаалса мэргэлэгшын долоон хоног» соносхогдобо.

Арбан хоногой туршада зарлагдаһан сэрэгэй-патриотическа болон үзэл сурталай худэлмэри сэрэгэй-спортивна хэмжээ ябуулганнуудые үнгэргэлгэтэй нягта холбоотойгоор эмхидхэгдэхэ болоно. Тиимэһээ ДОСААФ-ай эхин эмхинүүд һарын туршада техническэ болон спортын сэрэгэй-прикладной зүйлнүүдээр хэгдэхэ, бэелүүлэгдэхээр хараалагдаһан түсэбүүдээ дүүргэжэ, олон секци, техническэ болон кружогуудтай болохын түлөө оролдохонь дамжаггүй. Тиихэдээ нютагайнгаа хубуудаа — Советскэ Союзай Геройнуудай дурасхаалай, мүн тэдэнэй шангуудта хүртэхын түлөө спартакиада, мурысөөнүүдые спортын болон сэрэгэй-прикладной зүйлнүүдээр үнгэргэхэ, ГТО-гой үбэлэй комплексын нормативуудые тушаалха болон материально-техническэ баазаяа һайжаруулхын тула оролдохо эзэргэтэй. Эндэ Соёлой орден, байшангуудые, «Ерээдүйн сэрэгшэ» гэһэн клубай, сэрэгэй-патриотическа нэгэдэлнүүдэй болон спортивно-соёлой комплекснуудые зүбөөр, ашатай түһатайгаар хэрэглэжэ, мурысөөнүүдые, һайндэрэй удэшэнүүдые, уулзалга, удэшэлгэнүүдые үнгэргэхэ болоноби.

Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай «Текстильщик» гэжэ Соёлой ордон соо январиин 20-до ДОСААФ-ай обком гүрэнэй эмхи зургаануудай худэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомтой, республикын сэрэгэй комиссариедтай, ВЛКСМ-эй обкомтой, Арадай эрдэм һураалгалай министерствэтэй хамгаалга — бүгэдэ арадай хэрэг» гэһэн уяра доро тусхай арбан хоног үнгэргэгдэхөөр хараалагдаа. Энэ арбан хоногой туршада ажалшад болон залуушуул дайнай, ажалай ветерануудтай, совет арадай алдар солын, ажалай, революционно болон дайшалхы заншалые мүнхэлэгшэд — комсомолшууд, залуушуултай уулзаха, сэрэгэй-патриотическа асуудалда зорюулагдаһан үдэшэнүүдые, мүн эрэлхэг зоригой хэшээлнүүдые үнгэргэхэ юм.

Февралиин 1-һээ 16 болотор «Ульгэр түүхэдэ ороһон, илагдагшагүй...» гэһэн уяра доро сэрэгэй албанда мордохо залуушуулай слет, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дайшалхы болон политическэ бэлэдхэлэй отличнигуудтай, дайнай ветерануудтай үүлзаха, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй баатар габьяата түүхэдэ зорюулагдаһан кинофестивальнууд үнгэргэдэхөөр хараалагдаба. Харин һүүлшын долоон хоногой туршада республика доторнай «Сагаалса мэргэлэгшын долоон хоног» соносхогдобо.

Арбан хоногой туршада зарлагдаһан сэрэгэй-патриотическа болон үзэл сурталай худэлмэри сэрэгэй-спортивна хэмжээ ябуулганнуудые үнгэргэлгэтэй нягта холбоотойгоор эмхидхэгдэхэ болоно. Тиимэһээ ДОСААФ-ай эхин эмхинүүд һарын туршада техническэ болон спортын сэрэгэй-прикладной зүйлнүүдээр хэгдэхэ, бэелүүлэгдэхээр хараалагдаһан түсэбүүдээ дүүргэжэ, олон секци, техническэ болон кружогуудтай болохын түлөө оролдохонь дамжаггүй. Тиихэдээ нютагайнгаа хубуудаа — Советскэ Союзай Геройнуудай дурасхаалай, мүн тэдэнэй шангуудта хүртэхын түлөө спартакиада, мурысөөнүүдые спортын болон сэрэгэй-прикладной зүйлнүүдээр үнгэргэхэ, ГТО-гой үбэлэй комплексын нормативуудые тушаалха болон материально-техническэ баазаяа һайжаруулхын тула оролдохо эзэргэтэй. Эндэ Соёлой орден, байшангуудые, «Ерээдүйн сэрэгшэ» гэһэн клубай, сэрэгэй-патриотическа нэгэдэлнүүдэй болон спортивно-соёлой комплекснуудые зүбөөр, ашатай түһатайгаар хэрэглэжэ, мурысөөнүүдые, һайндэрэй удэшэнүүдые, уулзалга, удэшэлгэнүүдые үнгэргэхэ болоноби.

Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадай «Текстильщик» гэжэ Соёлой ордон соо январиин 20-до ДОСААФ-ай обком гүрэнэй эмхи зургаануудай худэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомтой, республикын сэрэгэй комиссариедтай, ВЛКСМ-эй обкомтой, Арадай эрдэм һураалгалай министерствэтэй

ШАТАРАЙ ҺОНИН

Удэшын 9-дэхи һургуулиин улаан булан соо ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Сагаан тэргэ» клубай шанда хүртэхын түлөө наадан эхилбэ. Республикын пионернүүдэй дунда командаараа түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн наадана 22 команда хабаадана. Швейцариин нааданая гуримаар 7 уулзалга үнгэргэдэхэ юм.

Наадана түрүүшын удэр Хэжэнгын, Улаан-Удын 3-дахи, 25-дахи, 49-дахи дунда һургуулинуудай командын гэшүүд Загарайн районой Эрхирэгэй, Бэшүүрэй 1-дэхи, Эдэн районой Дээдэ-Торийн, Хурамхаанай районой Гаргын дунда һургуулинуудай шатаршадые 5:0 тоотойгоор шүүһэн байна. Мүн 7-дахи һургуулиин шаршад Сэлэнгын райсной Сэлэн-Дүүмын дунда һургуулиин пионернүүдэй командые 4:1 тоотойгоор диилэжэ гареба. Улаан-Удын 51-дэхи, 3-дахи һургуулиин хоёрдохи командынхид Баргажанай районой Хилганын, Захаминай һургуулиин нэгэдэхи командын шатаршадые 3:2 тоотойгоор шүүһэн, Хяагтын 2-дохи, Яруунын районой Эгэтын-Адагай һургуулиин командануудтай Түнхэнэй районой Тоорын, Ивалгын дунда һургуулиин командануудтай (2,5:2,5) тэнцэһэн байба.

Хоёрдохи уулзалгада Улаан-Удын 3-дахи һургуулиин нэгэдэхи, 25-дахи, мүн Хэжэнгын нэгэдэхи командануудай шатаршад 49-дэхи, Хэжэнгын, хоёрдохи командын, Кабанскын һургуулинуудай шатаршадые 3:2, 7-дохи һургуулиин команда хилганынхидые 4:1, Гаргын һураргшад Тарбагатайн һургуулинхидые (5:0) шүүжэ гареба. Нааданая гурбадахи удэр мурысөөндэ эрхимлэжэ ябаһан 3-дахи һургуулиин нэгэдэхи команда 7-дохи һургуулиин һураргшадтай наадаа юм. Эндэ 7-дохи һургуулиин командын шатаршад үетэнөө илажа (3,5:1,5) шухала очконуудтай болобо.

Гурбан нааданая удаа 7-дохи һургуулиин пионернүүдэй команда абажа боломоор 15-даа 11,5 очкотойгоор түрүүлжэ эхилбэ. 9,5 очкотой болоһон 25-дахи, 51-дахи, 3-дахи һургуулиин 1-дэхи командынхид наадаһан удаа 7-дохи һургуулиин пионернүүдэй команда 4:1 тоотойгоор шүүһэн гареба. Улаан-Удын 51-дэхи, 3-дахи һургуулиин хоёрдохи командынхид Баргажанай районой Хилганын, Захаминай һургуулиин нэгэдэхи командын шатаршадые 3:2 тоотойгоор шүүһэн, Хяагтын 2-дохи, Яруунын районой Эгэтын-Адагай һургуулиин командануудтай Түнхэнэй районой Тоорын, Ивалгын дунда һургуулиин командануудтай (2,5:2,5) тэнцэһэн байба.

ЭЖЫ, АБАТАЯА ХАМТА

«Эжы, аба ба би — спортивна гэр бүлэбди» гэһэн мурысөөн Дээдэ-Үшөөтэйн дунда һургуулиин спортын зал соо үнгэрбэ. Алсаевтан, Аюшеевтэн, Дажаповтан, Доржиевтан, Шараповтан үхи хүүгэдтэе хамта гүйдэлөөр, бүмбэгэ шэдэлгээр, гиир үргэлгөөр, утые, үндэрые харайлгаар мурысөөжэ, ехэ хүхилдөө, сэдьхэлээ хаиаа юм. Харагшадшье миин байгаагүй. Тэдэнэр өөһэдынгөө команда бүридүүлжэ, аргамжа таталгаар эдэ гэр бүлэнүүдтэй мурысөө. Үдэшэ орой болотор энэ мурысөөн үргэлжэлөө һэн.

М. ПАШИНСКИЙ.

Эздын район.

СПОРТЛОТО

«45-һаа 6-ень тааха» ба «36-һаа 5-ень тааха» Спортлотонуудай 1989 оной январиин 15-да үнгэргэдэһэн 3-дахи тираж.

«45-һаа 6-ень тааха»: 2 (биатлон), 16 (мори һорилгын спорт), 26 (табан зүйлөөр мурысөөн), 36 (уран һайханай гимнастика), 43 (аяншелга), 45 (деем).

«36-һаа 5-ень тааха»: (4 бокс), 8 (трек дээрэ велосипедээр урилдаан), 19 (сеныи урилдаан), 27 (һур харбалга), 31 (фехтовани).

(ТАСС).

Сэнхир экран

ПЯТНИЦА, 20

ҮДЭРДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 7.30—«120 минута». 9.35—Мультфильмнууд. 10.10—«Красный цвет папоротника» — уран һайханай фильм. 3-дахи, 4-дэхи сери. 12.25—Шэнэ һонин. 12.35—«Хүнэй институт». 13.35—СССР-эй арадай артист Артур Эйзен дуулаха. 16.30—Шэнэ һонин. 16.40—Һунгалта угтуулан. 16.50 — Камчаткын хоорой академическэ капеллын концерт. 17.05 — Баримтата фильмуд. 17.40—«Шопско үльгэрэй орошол». 18.10 — «Хүхюун стартнуд». 18.55 —Москва тухай дуунуд. 19.15 Улаасхоорондын телевестник. СПИД хүн түрэлтэндэ аюул тохёолдуулне. 19.45—«Мүнөөдэр — туби дэлхэй дээрэ». 20.00—Фигурна һолжоролгоор Европын чемпионат. Эрэшүүл. 20.50—«Красный цвет папоротника»—4 серитэй уран һайханай фильм. 4-дэхи сери. 22.00 —Время. 22.35—«Һунгалта угтуулан». 22.45—«Иимэ юумэн болоһон байгаа...» 23.00—«Хараа бодол».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.35, 10.35 — Географи. 7-дохи класс. 10.05, 12.05 — Англи хэлэн. 11.05 — «Эжын һургуули». 11.35, 12.35 —Географи. 5-дахи класс. 13.05 — «Не стреляйте в белых лебедей»—уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 14.10—Шэнэ һонин. 14.20—«Невечно в сердцах людей»—баримтата фильм. **Улаан-Удэ.** 18.00—Буряад ороной һонинууд. 19.00—Буряад хэлэнэй хэшээл. 18.45—Телеагитпункт. «Эрхимүүдэй эрхимүүдые шэлэнэбди». 20.25 — «Уянга». Уран зохёолой-хүгжэмтэ найруулга. Буряад поэдүүдэй шүлэгүүдые Буряадай АССР-эй арадай артистка Д. Сангажапова уншаха. **Москва.** 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.15 — «Поэзи». Сильва Капутикян. 22.00—Время. 22.35—Һунгалта угтуулан. 22.45 — «Иллюзион». «Молчи, грусть, молчи!» (1918 он). «Девушка с коробкой» (1927 он) — уран һайханай фильмуд

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД:
индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь—2-50-52 секретариат—2-66-76; отделы: партийной жизни—2-60-91 пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35 сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-34-05 переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, собственные корреспонденты: в Баргузин—91-1-44, п Кырен—91-7-18, Северобайкальск—35-73, п. Хоринск — 55-6-99

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35 Н-03313. № 17. Индекс 04610.